

Yayımlanma
tarafından
TÜSTAV'a
bağlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 3 29 NİSAN 1975 5 TL.

behice boran
aziz nesin
can açkgöz
orhan kurmuş
metin çulhaoglu

turhan sekuk
tan oral
nezih danyal
selçuk demirel

**KIBRIS
"FEDERE
DENKTAS
DEVLETİ"**

İÇİNDEKİLER

Solda Çözüm:TİP	2
Behice BORAN CHP Nedir, Ne Değildir ?	3
Büyük Sermayenin "MC" Programı Yürürlüğe Girdi	4
Tarihte Bu Hafta	4
Can AÇIKGÖZ Birlik Yolunda	5
İddiayı "İpekçi" mi MC mi Kazandı ?	5
1 Mayıs: İşçi Sınıfının Bayramı	6
İşçi Sınıfı Birleşiyor	6
İlaç Skandalı	7
Sermaye Cephesi Karşısında İşçi Sınıfının Birliği	7
Cumhurbaşkanı ve Hükümetler	7
Orhan KURMUŞ Ulusal Kurtuluş Hareketleri	8-9
Cephe İktidarının İlk 15 Günü	10
Metin ÇULHAOĞLU "İktisat İlmi" ve Yarattığı Fetişler	10
YORUMSUZ: "Uriamvira: Korutürk-Demirel-Soncar"	11
"Federe Denktaş Devleti"	12
Tarihte Bu Hafta	12
Karl Marks	14
İtalya'da Faşizm Hevesleri	14
Kissinger ve Petrol Diplomasisi	14
Aziz NESİN Dünya Dengesinin Değerlendirilmesi	16
KARİKATÜRLER:	
Turhan SELÇUK	13
Tan ORAL	9
Nezih DANYAL	3
Selçuk DEMİREL	4

SOLDA ÇÖZÜM: TİP

● BEHİCE BORAN'IN ÖNDERLİĞİNDE BAŞLAYAN KURULUŞ ÇALIŞMALARİ, DİSK'E BAĞLI SENDİKA YÖNETİCİLERİNİN ÖNEMLİ BİR KISIMININ KATILIMIYLA OLGUNLUĞA ULAŞTI. KURUCULAR ESKİ TİP YÖNETİCİLERİ, ÜYELERİ VE SENDİKA YÖNETİCİLERİNDEN OLUŞUYOR.

"... fiilen varolan düzenin işçi sınıfı partisine, sosyalist partiye tahammülü yoktu, Türkiye İşçi Partisi ve onun temsil ettiği sosyalist hareket tasfiye edilmeliydi-edildi.

"Veya edildiği sanıldı. Bilinmiyor, ya da unutuluyordu ki, toplumsal, politik hareketler toplumun objektif şartlarından, ihtiyaçlarından doğar. Bu objektif durum varoldukça, hele geliştiğince, bunların insanların bilinçlerine yansımaması, onları çözüm arama ve bulma yolunda harekete geçirmemesi imkânsızdır. Bu şartlar ve ihtiyaçlardan doğan hareketler, somutta biçimsel değişikliklere uğrasa da özünde sürer gider. Türkiye'de de, mahkeme kararları her ne olursa olsun, sosyalist hareket politik düzeyde mutlaka ifadesini bulup su üstüne çıkacaktır. Türkiye İşçi Partisi hareketi yeni şartlarda yeni bir biçim alarak tarihin akışına kapılacaktır. " (İki Ağaçtan Türkiye İşçi Partisi Davası, sh. 39 Behice Boran)

Türkiye İşçi Partisi kuruluşu. Kuruluş çalışmaları uzun süredir devam ediyordu. Çalışmalar, önümüzdeki bir kaç gün içinde tamamlanacak; belki de YÜRÜYÜŞ'ü okuduğunuz sırada parti kurulmuş olacak

SOLDA DURUM: 12 MART'IN GETİRDİKLERİ

12 Mart sosyalist harekete önemli darbeler vurdu. Solun bir bölümü dağıldı, sindi. Kayıplar verildi. Bu önemli, ama tehlikeli değil.

12 Mart sola çok şey de öğretti. En başta Türkiye hakkındaki kimi değerlendirmelerin ve bu değerlendirmelerin zantısı olan örgütlenme ve eylem biçimlerinin hareketi açmaz yollara götürmekte olduğunu kanıtladı. Sosyalist hareketin eksiklerini, hatalarını ortaya çıkardı. Hareketin, her kesimi önderleriyle birlikte sınavdan geçti. Elenen elendi, kalan kaldı. Asıl önemli olan nokta bu.

1974 başlarından itibaren, Türkiye İşçi Partisi'nin kapatılmasıyla doğan sosyalist parti boşluğunu doldurmak için çeşitli girişimler oldu. Bu girişimler çeşitli sonuçlar verdi. Ama sosyalist parti ihtiyacı cevaplanamadı.

Solda çok parti kurulması kimilerini şaşırttı. Oysa şaşıracak durum yoktu. Solda, ama farklı temellerde çok parti olabilir ve oldu. Temel nedenlere dayanmayan ayrılıkların devamlı olmayacağı, olamayacağı gerçek. Ama temel nedenlere dayanan ayrılıkların giderilemeyeceği, yok sayılamayacağı da gerçek. Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu, bu farklılıkların açık seçik ortaya çıkmasını da sağlayacak.

TİPİ KİMLER KURUYOR?

Geçen yıldan beri kuruluş çalışmalarını sürdüren Türkiye İşçi Partisi'nin tüzük, program ve kurucu listesinin kesinleştiği belirtiliyor.

Program ve tüzüğün, TİP'in on yıllık deneyine ve son yıl -

larda ortaya çıkan değişim ve gelişimlerin ortaya çıkardığı verilere dayanarak hazırlanmış anlaşılıyor.

Behice Boran'ın önderliğinde başlayan kuruluş çalışmaları, DİSK'e bağlı sendika yöneticilerinin önemli bir kısmının katılımıyla olgunluğa ulaştı. Kurucular, eski TİP yöneticileri, üyeleri ve sendika yöneticilerinden oluşuyor.

NASIL BİR PARTİ?

Kurulacak parti, tarihsel planda sosyalist hareketin ve Türkiye İşçi Partisi'nin devamı olacak. Bu bakımdan onun yarattığı kadroların ve birikimin üzerinde yükselinecek. Bu, yeni partinin önemli olanaklarından biri. Türkiye İşçi Partisi'nin 1971 öncesinde, 60'a yakın ilde örgütlü olduğu, işçi ve emekçi sınıflar içinde uç verdiği ve üyüzüne yakın oyu kontrol ettiği hatırlanırsa bu olanak küçümsenemez.

Diğer yandan kurulacak parti, Türkiye İşçi Partisinden nitelikçe farklı olacak. Bu parti, eski Türkiye İşçi Partisi ve ya TİP'ilerin partisi olarak nitelenemez. Çünkü, parti, sosyalist hareketin örgütsel düzeydeki ifadesidir. Türkiye İşçi Partisi'nde, 1961-1971 arasında Türkiye sosyalist hareketinin örgütsel düzeydeki ifadesiydi. Kurulacak parti de bu örgütsel düzeydeki ifadesi olacaktır.

Kurulacak T. İ. P. in, T. İ. P' in deneylerini, kadrolarına ve birikimine önemli ölçüde dayanması TİP'le olan ilişkisini bugünkü sosyalist hareketin düzeyinin 1971 den daha ileri olması ise, T. İ. P. den daha gelişkin ve üst düzeydeki niteliğini belirleyecek.

Kurulacak partinin sendikala tabanından genişliği ve bu sendikala tabanın işçi sınıfının özlem ve çıkarlarını temsil edebilen nitelikte oluşu işçi sınıfı ile parti arasındaki bağın güçlenmesi bakımından çok önemli.

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

ADRES:
Konur Sokak 15/B
Yenişehir-ANKARA

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200,-TL.
6 Aylık: 100,-TL.
Dış ülkelere abone bedeli iki katıdır.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak Renkli : 7.500,-TL.
Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000,-TL.
İç Sayfalarda sütun santimi : 20,-TL.
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

Baskı: Veb Ofset İleri Matbaacılık A. Ş.
Bursa Tesisi.

Dağıtım: Hürriyet Gazete Dağıtım A. Ş.
Telefon 28 50 20-İstanbul

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz,
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

behice
boran

CHP NEDİR, NE DEĞİLDİR?

"UMUDUMUZ ECEVİT" sloganı tutmuştur. Halkın kesimlerinin ve ilericilerin çevrelerinin bir kesimini Ecevit'e umut bağlamış görünümünü yansıtan bir parti olarak CHP'den çok Ecevit'in kendisine bir umut olduğunu düşünür. Bu umudun yanılgısı önce bu noktadan başlıyor, çünkü bir CHP iktidarının ne yapabileceğini liderinin kişiliğinden çok partinin niteliğine bağlıdır.

Ecevit, "Bizim solumuzdakiler fikir özgürlüğünden başka bir şey bizden beklemesinler," diyor. Beklenmiyor zaten. "Türkiye'deki demokrasi Batı'dakilerin aynı olacaktır, ne bir eksik, ne bir fazla," diyor yine sayın CHP lideri. Bu da tamam. CHP iktidara geldiğinde -geriye -bu dediklerini yaparsın, elverişli. Yapabilir mi? Şarta bağlı.

YEDİ aylık CHP iktidarında gördük ki, CHP, savunuculuğunu yaptığı emekçi halk kitlelerine değil, toplumdaki egemen güçlerin kimi odaklarına veya bir kesimine dayanma eğilimindedir. Oysa halk kitlelerine dayanıp onları politik seferberliğe sokmadan CHP, veya herhangi bir iktidar, demokratikleşme sürecini ileriye götüremez. CHP, sınıfsal niteliği gereği, böyle bir seferberliği başaracak parti değildir.

DEMOKRASİ sorununun tüm gerçekliği ve açık seçikliği ile halk kitlelerine anlatabilecek ve demokrasinin mücadelesinde kitleleri harekete geçirebilecek parti işçi sınıfının sosyalist partisidir. Bu nitelikte etkin bir parti aracılığı ile işçi ve emekçi kitlelerinin baskısı ve dayatması olmadan Türkiye'de Batıdakilerle benzer, o kapsamda, bir demokrasi gerçekleştirilemez. İşçi sınıfının kendi bağımsız partisine sahip olması Batılı demokratik rejimin vazgeçilmez, geciktirilmemesi şartıdır. Bu şartın yerine gelmesi ise, böyle bir partinin kurulması mücadelesinin verilmesi, girişimine geçilmesiyle olur. Önce demokratikleşme süreci ilerlesin, demokratik ortam genişlesin, sonra işçi sınıfının kendi bağımsız partisi kurulsun tezi arabayı atların önüne koy maktır. Hiç bir şey, o şeyi elde etmek için kararlı çaba göstermeden elde edilemez. Kapitalist bir toplumda, hele Türkiye gibi geri ve burjuvazisi kendi gücünden ikircilikli, karşılaştığı sorunlardan tedirgin olan, bir toplumda sosyalist mücadele, hatta ona bağlı olarak demokratikleşmeyi ilerletme ve genişletme mücadelesi, bir takım rizikoları da beraberinde taşır. Ama her işin kendine özgü rizikoları vardır, bunları göze almadan hiç bir alanda hiç bir iş başarılamaz, hele sosyalizm mücadelesinde.

CHP İKTİDARA gelse, fikir özgürlüğünü ve Batılı ölçüde demokratik rejimi gerçekleştirme isteğinden içtenlikli de olsa, solundan ısrarlı demokratik istemler ve itelemeler gelmeden demokratikleşme sürecini ilerletmeyi, örneğin 141, 142 ve diğer anti-demokratik kanun hükümlerini ortadan kaldırmayı, başaramaz. Burjuvazinin ve ona bağlı diğer çıkar çevrelerinin direnişini bir karşıt güçle en azından dengelemek zorundadır. CHP kendi başına bu güce sahip değildir.

KALDI KI, yedi aylık CHP iktidarında 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasının değil, açıkça kavuşturulmasının ve şiddet unsurlarının kaldırılmasının üzerinde durulduğu, CHP'nin bileşiminin eşitlenmesi (mütecim) olmadığı görüldü. Tüm diğer demokratik gereksinimler ve istemler için de durum aynıdır. Demokratik hak ve özgürlükler burjuvaziden keskin mücadeleler sonucu, kopara kopara alınmıştır. Örnek gösterilen Batı'da böyle olmuştur ve böyle olmaktadır.

ECEVİT, CHP'nin kendi dışındaki kişi ve örgütlerin hiç biriyle iş birliği, cephe birliği etmeyeceğini söylüyor. Karar, kuşkusuz kendilerine aittir. Güç birliği, cephe birliği hareketlerine taraftar kendi iradeleriyle, gönüllü çabalarıyla katılırlar. Ama bir de, kişi ve örgütlerin kararları dışında, objektif olarak beraberlik içinde, koşut doğrultularda oluşan hareketler vardır. Örneğin, 141, 142 ve diğer anti-demokratik hükümlerin kaldırılması istem ve hareketleri belirli biçim

lerde ortaya çıktığında CHP, kendini solundakilerden ayırt edilebilirlik için hareketsiz, çekinmez mi kalacaktır? Ya da onlara karşı mı çıkacaktır? Çok yakın geçmişte CHP, Töb-Der toplantı ve yürüyüşlerine yapılan saldırıları yermekle yetinmemiş, bu toplantı ve yürüyüşlerin "gerekliliği" tartışmasına girmiş ve gereksiz gördüğünü belli ederek Töb-Der'e karşı tavır almıştır. Bu saldırıların küstahlığı karşısında üstlerine gitme yerine savunmaya geçme, gerilemedir. En haklı olanın bir olayda gerileme, saldırıların daha güçlenmesi, azgınlaşması sonucunu verir.

SEÇİMLERDE CHP emekçi kitlelerden ve işçi sınıfının bir bölümünden oy alacaktır; çoğunluğu sağlayıp iktidara da gelebilir. Ama CHP emekçi kitlelerin partisi olamayacaktır; işçi sınıfının partisi ise hiç değildir. CHP'nin iktidarı da emekçi kitlelerin iktidarı olmayacaktır; istese de olamayacaktır. Burjuvazinin atması parti ve iktidar biçimi olmaya adaydır, tüm sosyal demokrat partiler gibi. Ama gelişmiş ülkelerin sosyal demokrat partileri kadar bile şanslı değil. Bir sosyal demokrat denemeyle oyalanmaya Türkiye ekonomisinin takatı, burjuvazisinin de niyeti yok. Burjuvazinin CHP'ye yakın kesiminin temsilcisi ve sözcüsü durumundaki eski sanayi odası başkanı Ertuğrul Soysal'ın, işçi talepleri sürer giderse Türkiye sanayinin yitme uğrayacağı yollu sözlerinin üzerinden unutulacak kadar zaman geçmiştir değil. Burjuvazinin bir kesimi CHP'ye niçin yakın? Gerçekçi olduğundan, CHP'nin hizaya geleceğini kestirdiğinden. Kitlelerin umut bağladığı parti olarak kitleleri daha kolay kontrol altına almaya yarayacağını hesapladığından, hiç değilse bir süre için.

BURJUVAZİNİN büyük bölümü niçin CHP'den bunca irkiliyor, iktidarı CHP'ye bırakmamak için bunca telaş, bunca korku gösterdi? Korunma CHP'nin kendisinden değil, sol bir toprak kayması olasılığından. Cumhuriyetin kuruluşundan beri burjuvazi sol'a kalın bir duvar örmeğe özel bir özen gösterdi. Bütün bu çabaya karşın yine de toplumsal gelişme durdurulamadığından, 1961 sonrası duvarda bir yarık açıldı. Burjuvazi 1961-71 süresince ve özellikle 1971'den sonra bu yarığı kapatıp sıvamaya çalıştı. Korku, CHP iktidara gelirse, yarığın kapatılmayacağı, belki de daha büyüyeceği düşüncesinden kaynaklanıyor. Bu konuda burjuvazinin bu büyük kesimi, bu yazının başında belirttiğimiz yanılgıyla düşünmüyor, arabayı atların önüne koyarak, CHP sol'u güçlendirmeyecek, sol güçlendiği ölçüde CHP demokratik önerilerini başaracak, başarabilirse. CHP'nin ortanın solu konumuna gelmesi de zaten sosyalist hareketin gelişmesinin etkisiyle olmuştur. Sol'un güçlenmesi CHP'ye değil, toplum yapısındaki gelişmelere ve sosyalistlerin bunları doğru değerlendirip doğru eylem yürütmelerine bağlıdır.

TOPLUM demokratikleştiren ve daha da demokratikleştirecek olan temel güç işçi sınıfıdır, mültefik ve yardımcı güçler de emekçi kitleler. Onun için, yalnız sosyalizm değil, demokrasi konusunda da "Umudumuz işçi sınıfı"dır.

BÜTÜN bu söylediklerimizden, CHP'yi, öbür sağcı partilerle birlikte terazinin aynı kefesine koyma sonucu mu çıkarıyor? Hayır. İşçi sınıfı burjuvazi karşısında tavırını saptarken, burjuvazinin temel niteliğini göden hiç kaçırılmamak kaydıyla, onun içindeki ayrışmaları, kendi sınırları içinde görel olarak daha liberal, daha tutucu ve gerici kesimlerini ve bunların politik düzeyde yansımalarını dikkate ele alır. Gözlenen durum, emekçi sınıflarlık bilince ulaşırken doğrudan sosyalizme gelmediği, genel bir halkçı sosyal adaleti evreye girdiği. Bu bir ilerlemedir, ama bundan ötürü "Bırakalım bu kendiliğinden oluşum ilerlesin, işçi sınıfının işlerliği gelişsin, sonra sosyalist çizgiye varılır" demek olmaz. İşçi sınıfı kendi etkin politik örgütlenmesiyle ülkenin politik yelpazesinde açıkça yerini almalı, gücünü göstermelidir.

TÜRKİYE'DE YURUYUŞ

BÜYÜK SERMAYENİN "MC,, PROGRAMI YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Milliyetçi Cephe İktidarının demokrasiyi tahrip programının ana hatları netleşti. Terör ve sindirme toplumun bütün kesimleri üzerinde yaygınlaştırdı.

İşçiler üzerindeki baskı gürtülsüz ama etkili tedbirlerle yürütüldü. İstanbul sıkıyönetim komutanlığı grevler izine bağladı. Öğrencilerin üzerine "komandolar" saldırıldı. Bir kişi öldürüldü. Polis, saldırı, silah kullanma ve öldürümlere destek yaptı. Hem de açıkça. Cephe pervasızdı.

Sanat ve sanatçı üzerindeki baskının ilk sonuçları alındı. Sanatta cephenin ilk hedefleri arasında.

TERÖR

MC yetkilileriyle, büyük sermaye temsilcilerinin arka arkası kesilmeyen görüşmeleri bütün bir hafta sürdü. Ankara'nın lüks otellerindeki buluşmalar, yenen yemekler ve bu arada MC iktidarı şerefine patlatılan tabancalar birbirini izledi. Değişik olayları yansıtan tablo organik bir bütünlüğe biteriyor.

Ankara'da şerefe patlayan tabanca cevap İstanbul'da dangel di. Öğrenciler, Edebiyat Fakültesi'nde, Site öğrenci yurdunda komandoların silahlarının hedefi oldu. Fen Fakültesi'nde panzerlerin, copların.

Perşembe sabahı düzenlenenler forumdan çıkan Fen Fakültesi öğrencileri komandoların silahlı saldırısına uğradı. Fen Fakültesi'ndeki forum sırasında da Edebiyat Fakültesi'nde toplanan silahlı tabancalar, bir öğrenciyi başından yaraladılar. Fen Fakültesi'ne yapılan saldırıdan sonra olay yerine polis geldi. Fen Fakültesi'ne girdi. Fakültenin kapısı panzerle kırıldı. Coplanarak, dövülerek fakülteden çıkarılan öğrencilerin birçoğu yaralı olduğundan hastaneye kaldırıldı. Silahlı saldırgan komandolar, polis himayesinde Edebiyat Fakültesi'ni güvenlik içinde terk etti.

Fen Fakültesi bahçesinde toplanan öğrenciler yeniden polisin saldırısına hedef oldu. Ara-

larında çok sayıda kızın da olduğu öğrenci yaralandı. Öğrenciler, Site öğrenci yurduna sığındılar.

Olaylar Site öğrenci yurduna komandoların silahlarla saldırmasıyla devam etti. Site yurdunun dokuz yıllık müdahemi Abdî Gönel komandolar tarafından öldürüldü. Metin Sipahi, Mahmut Kasap, Cüneyt Cıva, ve Sadık Baş başların dan yaralandılar. Öğrenciler yurt kapılarını kapatarak korunmaya çalıştılar. Saldırı boyunca ortaklıkta gözükmeyen "güvenlik" kuvvetleri, ancak baskından sonra olay yerine geldi. İşin ilginç yanı, Edebiyat Fakültesi'nden polis himayesinde çıkarılan komandoların Site yurdunu basanların arasında olmasıydı.

Polis saldırgan komandoların mevzilendiğini görmezlikten geldi. Buna karşılık panzerlerle Site yurdunun kapılarını kırdı. Öğrencileri cop, tekme, yumruk ve yerlerde sürükleyerek dışarı çıkardı. Arabalara doldurdu.

Polis Sivas yurdundaki komandoları önce topladı. Ama hemen salıverdi.

Olaylar boyunca İstanbul AP milletvekili İhsan Toksar'ın, Emniyet Müdür yardımcısı Yılmaz Sezgin'in yanında ayrıl-maması yanlışlık yapılmasını önlemek için miydi? Aynı İhsan Toksar daha sonra, olayların tepkisiyle öğrenciler yürüyüşüne geçipte MTTB önüne geldiklerinde de oradaydı. Öğrencilerin protesto yürüyüşü sırasında ikisi tabanca ile olmak üzere dört kişi yaralandı. Polis site yurdundaki, Fen Fakültesindeki tutumunu aramadı. Öğrenciler gaddarca dövülerek dağıtıldı.

Akşama doğru MTTB önünde toplanan bir grup komando Valilik Konağına doğru yürüdü. Polis hiçbir müdahalede bulunmadı. Vilayet önünde "Bizim bir tezimiz var, bunu kabul ettireceğiz ve planlarımızı tahakkuk ettireceğiz" diyen komando liderini ve arkadaşlarını Emniyet Müdür yardımcısı Şükrü Balcı ve Orhan Erdem

Valinin odasında kabul ettiler. Komando temsilcileri valiyle de uzun süren bir telefon konuşması yaptı.

ANKARA'DA PROTESTO VE OLAYLAR:

İstanbul'daki terörlü ve yetkililerin tutumunu protesto için öğrenciler, Ankara'da Cuma günü Hacettepe Üniversitesinde boykot yaptılar. Forumlar düzenlediler. Gazi Eğitim Enstitüsünde yapılan forum sırasında, polis ve komandolar öğrencilerin üzerine saldırdı. Yaralananlar oldu. Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesi de komandoların silahlı saldırısına uğradı.

BÜROKRASI DE TASFİYEYE DEVAM:

Önceki hafta görevinden alınan Teoman Köprülüler ve istifa eden İzzet Baykal'ın geçen hafta yeni örnekler izledi. Köylüleri Bakanlık müsteşarı Ali Balaban ile Orman Bakanlığı müsteşarı Ali Karaağaç MC'li bakanlar tarafından görevden alındı. Başbakanlık müsteşarı İsmail Ertan da istifa etti. Tasfiye alt kademeler de çok daha hızlı.

MC iktidarı, sermayeye kayıtsız şartsız bağlı kadroları yeniden kurmakla meşgul. AP İstanbul milletvekili adayları Sabahattin Alpat'ın Başbakanlık müsteşarlığına atanması gün meselesi.

İrmak Hükümetinin Sanayi Bakanı Mehmet Gölhan'ın Devlet Planlama Teşkilatının başkanı getirilmesi düşünülmekte. Gölhan, büyük sermayenin İstanbul kesimine bağlılığıyla tanınıyor.

TPAO'DAN BP'YE

İrmak Hükümeti zamanında TPAO Genel Müdürlüğü'nden istifa eden Raşit Ceylan geçtiğimiz hafta sessiz-sedasız BP'nin madeni yağ baylığına getirildi. CHP-MSP koalisyonu sırasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra tarafından TPAO'nun başına getirilen bu şahsın, görevde bulunduğu süre içinde yabancı

petrol şirketleriyle geliştirdiği samimi ilişkiler böylece üstüne çıktı. Olay, çoğu kez tur guyla perhizi karıştıran CHP için sürpriz olmasa gerek.

SANATÇILAR KARA LİSTEDE

Romancı Fakir Baykurt' a pasaport verilmeyen, Başkurt teki AST tiyatrosu oyuncularının ifadesi alındı ve tiyatro sıkıyönetimce kapatıldı.

Baykurt Alman Basın Birliği ve Batı Berlin Güzel Sanatlar Akademisi tarafından Federal Almanya'ya çağrılmıştı.

Pasaport almak için başvuran Baykurt'un isteği, sıkıyönetim mahkemesi ile ilişkisi olduğu öne sürülerek reddedildi. Oysa Baykurt, TOS davasından beraat etmişti. Savcının temyizinden sonra da ayaasından yararlanmıştı.

Baykurt'u Almanya'ya çağırarak kuruluşları olayı öğrenince CHP Genel Başkanı Ecevit'ten telgrafla pasaport verilmesi için yurtdışı rica ettirildi. Ecevit, Emniyet Genel Müdürü ile telefonla konuştu. Ama sonuç alamadı.

Öte yandan Almanya'daki Heran Wanne-Eickel İşçi Birliği, İşçileri Bakanlığı'na bir mektup göndererek olayı protesto etti.

Milliyetçi Cephenin sanat ve sanata uyguladığı baskı bu kadarla kalmadı.

SAHNEYE YÜRÜLAN MÜHÜR

Ankara Sanat Tiyatrosunun Ocak 1975'ten beri oynadığı ANA adlı oyun geçtiğimiz haftanın 31. günü Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına yasaklandı. Tiyatro faaliyetten menedilerek, kapısı mühürlendi...

Selçuk Demirel

• Madde : 20
Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir ; düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklıyabilir veya yayabilir.

• Madde : 21
Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakına sahiptir.

TARİHTE BU HAFTA

TÜRKİYE

29 NİSAN-5 MAYIS

● 29 Nisan 1960

Ankara ve İstanbul Üniversiteleri 1 ay süre ile kapatıldı. 1 Mayıs 1960'da İstanbul'da (1 günlük) öğrenciler sokaka çıkma yasağı kondu. 5 Mayıs 1960 günü Kızılay'da 555 K. diye anılan gösteriler yapıldı, hükümet protestö edildi. Olay yerinde Cumhuriyetçi Başkan ve Meclis Başkanı da bulunuyordu.

● 30 Nisan 1970

3 bin jandarma, 50 bin nüfuslu Batman'ı kuşatarak arama yaptı. Doğu ve Güneydoğu'daki bu komando hareketinde "silah ve kaçak suçlu arama" neden gösterildi. Ançak hareketi sırasında bölge halkına insanlığa sığınacak fırsat baskı ve işkenceler yapıldı.

● 1 Mayıs 1969

Yargıtay Başkanı İmran Öktem öldü. Şeriat devleti kurmayı amaçlayanları, yaptığı

sert eleştirilerle tedirgin eden İmran Öktem'in 3 Mayıs'taki cenaze töreninde "Din-sizlerin namazı kılınmaz" diye "Müslüman davranın!" diye bağırarak chat ağın yobazlar cenaze namazını kıldırılmak istedikleri ve olaylar çıktı. Bu saldırı yeni bir 31 Mart olarak nitelendi.

● 1 Mayıs 1971

Nihat Erim basın toplantısı yaptı. "Bugünkü Anayasa Türkiye için iktisat. Aşırı faaliyetler temizlenince sıkıyönetim

time ihtiyaç kalmayacak" dedi. Bu konuşma demokratik hakların kısıtlanmasının amaçları olan Anayasa değişikliklerinin başlangıcı oldu.

● 1 Mayıs 1971

Ankara Sıkıyönetim komutanlığı 22 derneği kapattı. İstanbul'da öğrencilerin forum yapması yasaklandı. 3 Mayıs 1971'de sıkıyönetim Ankara'da grev ve lokavtı yasakladı.

● 3 Mayıs 1972

THY'nin Boğaziçi yolu uçağı Sofya'ya kaçırıldı. Yolcu-

can
açıkgöz

BİRLİK YOLUNDA

DEMOKRASİ için mücadele, anti emperyalist ve sosyalist eylemin, her an gündemde olan, ayrılmaz bir parçasıdır. İçinde bulunduğumuz dönemde ise demokratikleşme, demokrasi için müri bir önem kazanmakta. Demokratik hak ve özgürlükleri korumak ve elde tutulan mevzilerden gerilemeden demokrasiyi genişletmek, sosyalist hareketin önünde duran güncel ve acil sorun.

BUNLAR, görünüşe bakılırsa herkesin anlaşığı konular. Ama bir kısım sosyalistlerin hâlâ yakındığı sorunlar da yok değil. Açıkça tartışılması eski hızını kaybetmiş olsa da, "bölünmüşlük" bu sorunların arasında yer alıyor. "Bölünmüşlük" işareti olarak ise, birden çok "sosyalist parti"nin kurulmuş olması gösteriliyor. Oysa herkes aumsayabilir ki, "bölünmüşlük" şimdilerde partileşen hareketlerden dolayı söyleniyorsa da-yeni bir olay değildir. Kendine sosyalist diyen kadrolar arasındaki bölünme, 1971 öncesinde zaten var olan, yaratılan bir durumdur. Yani "bölünme", partileşmeler dolayısıyla olmuyor. "Olan bitenden ders alınmadı mı?" sorusunun cevabını aramak ve 1971 öncesi bölünmelerinin niteliğinin, sınıfsal ve ideolojik kaynaklarının eleştirisini yapmak ise, bu yazınamacı değil.

NE VAR Kİ, yakınlık bu durum, çoğu kere, sağlıklı sosyalist örgütlenmelere karşı çıkmanın gerekçesi daht yapılabiliyor. Daha da ilerisi, bu durumu yığınların, pasifizmin saklayıcı unsuru olarak hâl lanmak isteyenler bile oluyor. Burjuvazinin faşist niyetlerinin kaba bardiği, faşist uygulamaların ortalığı sarıdığı dönemlerde ve böyle dönemler sonrasında yığınlık ve sus pus olma eğilimlerinin ortaya çıktığı, yaşamın gösterdiği gerçeklerden biri. Çeşitli ideolojik sapmaların bu dönemlerde fıskırması ise, olağan sayılmalı. Ama aynı yaşam, insanların önüne devamlı yeni sorunlar ve somut görevler de getiriyor. Ve insanları lanır almak zorunda bırakıyor. Onun için de yığınların durumlarını açıklayabilecekleri, en azından kendilerini inandıracakları gerekçeleri olması gerekiyor. Bu gerekçeler kimi "sağ", kimi "sol" görünüşle olsa da, son çözümlemeye, yaşamın insanların önüne getirdiği görevden kaçınmak sonucunu doğuruyor.

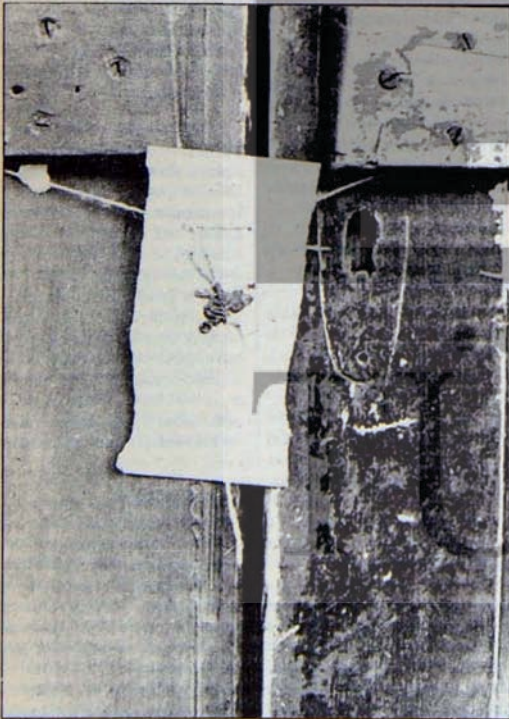
BU YÜZDENDİR Kİ; "bölünmüşlük" sosyalist harekete, sosyalist örgütlenmelere karşı olumsuz tavırların gerekçesi yapılması önlenmeli. Bu anlamda da, sorunu ciddiye almak gerekiyor. "Bölünmüşlük" böyle olumsuz tavırlara gerekçe yapılmasını önlemenin ve bu olguyu çözenin birinci koşulu bu. İkinci koşul ise, sosyalist hareketi kısa soluklu unsurların elkinliğinden arındırmak ve doğru ideolojik, politik düzeyde işçi sınıfına mal elmeye çalışmak oluyor. Ayrıca, solun birliği, işçi sınıfı hareketinin birliği kavramlarının ve gereklerinin "bölünmüşlük" olgusundan dolayı söz konusu olduğunu unutmamak ve bu konuda serinkanlı olmak gerekiyor.

ÇÜNKÜ "bölünme", evrensel bir olgu. Dünya planında bölücülük, çağın temel niteliğinin yanlış değerlendirilmesi, dünyadaki esas çelişkinin sapıtılması ve dünya sosyalist sistemi ile uluslararası işçi sınıfının lemel güç olduğu gerçeğinin reddi ile yapıyor. Daha da ileri gidiliyor ve sosyalist devrimin ilk olarak gerçekleştiği ve sosyalizmin ileri evrelerine yönelen ülke "baş düşman" ilan ediliyor. Sağcı, revizyonist görüş ve hareketler de fonksiyonlarını (?) icra etmekten geri kalmıyorlar. Ayrıca bölücülüğün, burjuvazinin evrensel bir uğraşı olduğunu da gözden kaçırmamak gerekiyor.

BU "çizgiler" kapitalist ülkelerdeki sosyalist hareketlere şu ve ya bu oranda yansımaktadır. Ne var ki, iş bu kadarla da bitmiyor. Burjuvazi, uluslararası işçi sınıfı hareketinin doğru çizgisinde bulunmaları arasında da çallaklar yaratma veya olamı derinleştirmek için elinden geleni ardına koymuyor ve hiç bir zaman da koymadı. Çeşitli baskılar, yasaklar, kısıtlı tutulmak istenen demokrasi kullandığı araçlardan bazıları oluyor. Çünkü bu platformda buluşanlar arasında, çoğu kere ülkenin toplumsal yapısının kısmen de olsa farklı çözümlemesinden kaynaklanan, genel strateji ve taktiklerin somutla, ulusal düzeyde sapıtılmasında bazı farklar olabiliyor. Buna subjektif faktörler de eklenince, burjuvazinin baskı ve yasakları meyveleri ni vermekte gecikmiyor.

EVET. Demokratik hak ve mevzilerden gerilemeden demokrasiyi genişletmek, sosyalist hareketin güncel sorunu. Ama, bu, aynı zamanda, sosyalist hareketin ileri düzeyde birliğini sağlamanın, yolunu da açacak koşul. Demokratik hakların geliştirilmesi için mücadele ve sorumluluğun bilincinde olmak bu bakımdan da önem kazanıyor. İçinde bulunduğumuz dönemde bütün sosyalistlere önemli ödevler düşüyor. Burjuvazinin demokrasi yolunda koyduğu ve yeniden koymaya yelteneceği engelleri birer birer aşmak ve bunun için de anti emperyalist, demokratik güçlerin eylem birliğini sağlamak gerekiyor. Sosyalistler, işçi sınıfının sosyalist bilinçlenmesini geliştirmek, sosyalizm için örgütlenme düzeyini yükseltmek ve demokratik güçlerin eylem birliğinde işçi sınıfının öncülüğünü sağlamakla yükümlü bulunuyorlar. Sosyalist hareketi geniş kitlelere doğru çizgide ulaştırarak araçları yaratmak görevi, sosyalistlerin önünde duruyor.

SOSYALİST hareketin ideolojik, politik arlığını korumak ve sağlamak için işçi sınıfına yabancı akımlarla mücadeleyle unutulmadan, sosyalist hareketi birleştirmek, işçi sınıfı hareketinin birliğini gerçekleştirmek ve bağımsızlık-demokrasi-sosyalizm mücadelesine yeni boyutlar yor.

AST oyuncularını daha önce Ankara Basın savcılığında ifa de vermişler ve haklarında dđ zenlenen dosya Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığına intikal etmişti.

Dosya, Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısı Ahmet Hakkı Coşkun tarafından incelenmiş ve önceki hafta takipsizlik kararı verilmişti. Savcı AST o-yuncuları hakkında kovuşturmaya gerek görmemişti. Durum bir yazıyla AST oyuncularına bildirilmişti. Tiyatro, 1 Mayıs'tan itibaren iki ay sürecek bir yurt turnesine hazırlanmaktaydı.

ANA oyununun başına gelenler ilk değildi. Oyun 1933 yılında Almanya'da Hitler rejimi tarafından yasaklanmıştı.

ANA Maksim Gorki'nin aynı adlı romanından B. Brecht tarafından sahneye uygulanmıştı. İlk kez 1932 yıllarında oynanan oyun, 1933 yılında faşist Hitler yönetimine yasaklanmıştı. Oyun, uzun yıllar sonra 1951'de yine B. Brecht tarafından yeniden sahneye konmuş, Almanya ve Amerika'da dahil bir çok ülkede oynanmıştı.

İDDİAYI "İPEKÇİ" Mİ, MC Mİ KAZANDI?

Yazar İsmail Cem, TRT Genel Müdürü olunca bugünün MC Partileri, hemen hücumu geçti. Cem'in neden "İpekçisi" soyadını kullanmadığı soruldu. Parlamento'ya soru öner geleri verildi. İsmail Cem, kendisi için önemli fakat TRT ve Türkiye için önemsiz olan bu soruda tutumunu sürdürdü. İpekçisi soyadını kullanmadı.

Ancak bir noktaya kadar, MC Hükümeti kurulduktan sonra bölge bürosunu açmak için Lefkoşa'ya gidinceye kadar, Lefkoşa seyahati ile birlikte bu ısrar bitti. Genel Müdürün Kıbrıs'taki temaslarını veren Kıbrıs'lı spiker Çetin Çeki söze "İsmail Cem İpekçisi" olarak başladı.

Devam etti. İsmail Cem'in bütün temasları, konuşmaları, koyduğu her çelenk sözlü ve resimli olarak verildi. Anlaşılan, isim konusunda verilen tavizin karşılığında, İsmail Cem'in son seyahati ile ilgili olarak uzun bir film gösterilmesinin yararlı olacağı kararlaştırıldı.

İsmail Cem ile birlikte Denktaş da bol bol görüldü. Koşun bir gününde olan Denktaş farkına varamadan "daha önce Rum televizyonunun farkına varamadan etkisi altında kaldıklarını" iddia etti. TRT'ye ve Anavatan'a teşekkürlerini bildirdi.

Çetin Çeki devam etti. Haber olmayan, "yorum" olduğu bir gün sonra gazetelerden öğrenilen Kıbrıs'taki Rumve yabancı kadınların yürüyüşü üzerine bir kompozisyon akudu. Lise kültürünü yansıtan bu kompozisyon, Melina Merkürü'nin "Pireli Çocuklar" adlı ve bir fahişeyi canlandıran filmine de değinildi. Değinme, Melina Merkürü'ye "Pireli çocukların da oy vermediğini" açıklamak şeklinde oldu.

Garip bir psikoloji içinde olan TRT'nin, çocukların Ankara'da da, Lefkoşa'da da, Pire'de de oy vermediğini öğrenmeleri gerek.

1 MAYIS: İŞÇİ SINIFININ BAYRAMI

Her yıl olduğu gibi bu yıl da 1 Mayıs dünyanın her tarafında kutlanıyor. İşçi sınıfı her yıl 1 Mayıs'da gösteriler, yürüyüşler, toplantılar yapar. Yıllarca süren mücadeleler sonucunda burjuvaziden koptu- lup alınan haklar kutlanır. Verilen şehitler anılır. Günümüzde işçi sınıfını bekleyen yeni görevler saptırın. Mücadele hedefleri çizilir. İşçi sınıfının birliği uluslararası dayanışması 1 Mayıs'da bir kez daha somutlaşır.

19. yüzyılın ikinci yarısında, öteki kapitalist ülkelerde ki mücadeleden yanısıra ABD'de de işçi sınıfı 8 saatlik iş günü için zorlu bir mücadele veriyordu. Kadın, çocuk demeden işçileri 14-16 saat çalıştıran burjuvazi işçilerin bu mücadelesini gaddarca bastırmaya çalıştı. 1866 yılında Baltimore'da toplanan sendikalar kongresinde işçiler, bu hakkın yasalarla sağlanmasını istemeyi kararlaştırdı. Bunun sonuçsuz kalması üzerine 1884 Chicago Kongresinde ve 1885 Washington Kongresinde bu hakkın işçilerin bizzat kendileriyle alınmasını karar verildi. Washington Kongresi her yıl 1 Mayıs'ta gösteriler ve mitingler yapılmasını kabul etti.

HIGH SQUARE MARKET KATLIAMI
1 Mayıs 1886'da Amerika'da 5 binden fazla işyerinde grev başladı. Genel grev başarıya ulaşmıştı. Mitingler, gösteriler yapıldı. Grevler 1 Mayıs'tan 3 Mayıs'a kadar sürdü. 3 Mayıs akşamı işçilerin üzerine grev kırıcıları saldırdı. Parayla tutulmuş bu silahlı saldırganlar işçiler arasında önemli çatışmalar meydana geldi. Olaya polis birlikleri de müdahale etti. Grev kırıcılarla beraber grevleri bastırmaya girişti. İşçiler 4 ölü verdiler. İşçiler bu olay üzerine bildiriler dağıtarak, kitleleri "Patronların yüce iradesine karşı çıktıkları için öldürülen" kardeşlerinin öcünü almaya çağırıldılar.

Ertesi gün (4 Mayıs 1886) işçiler, grev kırıcılarını, sarı sendikacıları ve polisleri protesto etmek ve ölenleri, yaralananları anmak için High Market Meydanı doldurdular. Toplantı bitmek üzere iken bir

provokatörün polislerin üzerine bomba atması ortalığı karıştırdı. 200 kadar polis derhal işçilerin üzerine ateş açtı. Yarım saat süren çarpışmalar sonucunda 4 işçi öldü, 50 kadarı da yaralandı.

Bu olay üzerine burjuvazi büyük bir "komünist ve anarşist avına" başladı. Burjuva basını işçiler aleyhine büyük bir kampanya başlattı. August Spies, A. R. Parsons, Louis Lingg, George Engel, Samuel Fielden, Adolf Fischer, Oscar Neebe, ve Michael Schwab adlı 8 sendika lideri tutuklandı. Oysa ki tutuklanmaları için hiçbir gerekçe, kanıt yoktu. Duruşmaları sırasında savcı "Onları asın! Herkese ibret olsunlar! Kurumlarımızı ancak böyle kurabiliriz. " diye bağırdı. Nitekim Spies, Parsons, Engel, ve Fischer 11 Kasım 1887'de idam edildiler. Lingg ise idamdan bir gün önce kendini öldürmüştü. Burjuvazinin kiraladığı adamlar, sarı sendikacılar bununla yetinmediler. "7 kere 7 kişinin idamını" istediler. Amerikan yetkilileri yıllarca sonra, asılanlardan başka iki kişinin ömür boyu, bir kişinin de 15 yıl hapse mahkum edildiği bu davanın bir adli hata olduğunu açıkladılar. Bu, Amerikan tarihinde her nedense (!) sık sık yapılan adli hatalardan yalnızca biridir.

ULUSLARARASI İŞÇİ SINIFININ DAYANIŞMA GÜNÜ : 1 MAYIS

High Market olayı bütün dünyada işçiler arasında derin izünlülere yol açtı. Ama mücadele durmayacaktı. Amerikan işçi federasyonu 1889'da, ertesi yılın 1 Mayıs'ında 8 saatlik iş günü için genel grev yapmasını kararlaştırdı. Fransız Sendikaları Federasyonu, aynı yolda girişimlerde bulundu. Aynı yıl Paris'te toplanan II. Enternasyonal Kongresi'nde bu konu ele alındı. Fransız temsilcileri Lavigne, 8 saatlik iş gününü gerçekleştir- mek için 1 Mayıs'ta dünya çapında genel greve gidilmesini önerdi. Alman Sosyal Demokrat Partisi temsilcileri, Bebel ve Liebknecht "Gösteri sınırlarını her ülkenin özel koşullarına göre ayarlamasını" istediler. Lavigne'nin önerisi, Bebel ve Liebknecht'in önerileri de dikkate alınarak ilki arasında oylandı. İlk kısım oybirliği ile kabul edildi. Böylece dünyanın her tarafında 1 Mayıs günü 8 saatlik işgünü hakkına kavuşmak için gösteriler yapılması kararlaştırıldı. Bebel ve Liebknecht'in önerileri, bazı başka ülke temsilcilerinin de onları desteklemesiyle uzun tartışmalar sonucu kabul edildi.

II. Enternasyonal'ın kuruluş kongresinde kabul edilen karar metni şöyle idi: "saptanan tarihte uluslararası bir gösteri yapılacaktır ve dünyanın bütün ülkelerinde ve kentlerinde, o gün işçiler resmi makamları işgünü yasal olarak 8 saate indirmeye zorlayacaklardır. ... Amerikan iş-

çi Federasyonu 1 Mayıs 1890'da böyle bir gösteri yapmaya daha önceden karar verdiğine göre, bu tarih uluslararası gösteri için de kabul edilmiştir. İşçiler bu gösteriyi kendi ülkelerinin özel koşullarına göre yapacaklardır. "

1 Mayıs 1890'da Fransa, Avusturya ve ABD'de genel grevler düzenlendi. Çalışma hayatı durdu. Yürüyüşler, gösteriler, toplantılar yapıldı. Öteki ülkelere, örneğin İngiltere ve Almanya'da genel grev yapılmadı. İngiltere'de 1 Mayıs 1 izleyen pazar günü Hyde Park'da toplu gösteriler yapıldı. Mızıkalarla, bayraklarla yürüyen, yüzünü aşan kalabalığı seyreden Engels şunları diyordu: "1890 yılının 4 Mayıs günü İngiliz işçi sınıfı, uluslararası büyük orduyla birleşti." Alman Sosyal Demokrat Partisi ise Bismarck yasalarını dand çekinerek yurt çapında bir dizi toplantı düzenlemekle yetindi.

Fransa'da 1 Mayıs 1891 yılı kanlı olaylarla geçti. Paris'te başbakan işçi temsilcilerini bul etmek istemedi. İşçilerin üzerine süvari ataları saldırı. Lyon'da, Saint Quentin'de Roanne'da, Charleville'de birçok çarpışmalar, tutuklanmalar oldu. Fourmies nahiyesinde bir askeri birlik çocuk, kadından meden halka ateş açtı. Bu olay üzerine Fransız sosyalistlerin lideri Paul Lafargue bir yıl hapse mahkum edildi. Bu, Lafargue'nin altı ay sonra milletvekili seçilmesini önledi.

Daha sonraki yıllarda bu gelenek devam etti. Her yıl toplantılar, yürüyüşler, gösteriler yapıldı. 1 Mayıs dünyanın her tarafında kutlandı. Bugün 1 Mayıs her zamanki gibi dünyanın her tarafında kutlanmaktadır.

ÜLKEMİZDE 1 MAYIS NASIL KUTLANDI

İşçi sınıfımız bu geleneğe yabancı kalmadı. 1911'den bu yana Türkiye'de de işçiler 1 Mayıs'ı kutladılar. 1912'de 1 Mayıs İşçi Kulübü tarafından Pangaltı'daki Belvü Bahçesinde kutlandı. 1921'de işgal altındaki İstanbul'da, Denizyolları işçileri, gemiciler, tramvay şirketine çalışan işçiler, Elektrik İdaresi İşçileri 1 Mayıs'da tatil yaptılar. Bildiriler dağıtıldılar, işgalcilere karşı çıktılar. 1 Mayıs 1922'de rejî bütün işçilerin grev kararı polis baskısı sonucunda uygulanamadı. Adana'da İmalatçı Harbiye İşçileri 1 Mayıs'ta müsamerelerle kutlamayı ve bunun geliri de İlaşa Sandığı'na vermesi kararlaştırdılar. Geniş tevkifler buna da engel oldu. Gene de 1922 yılında Ankara'da İmalatçı Harbiye, Sömendöfer, Dekovil İşçileri, müretipler bir toplantı düzenlediler. Bu toplantıya bazı milletvekilleri de katıldı. İstanbul'daki işçi örgütlerine dayanışma ve kutlama telgrafları çektiler. Gece de meclis bahçesinde bir müsamere vererek, getirilirdi hasta işçilere yardım et

mek için ayırıldılar.

1 Mayıs 1924'de 1 Mayıs kutlamak isteyenlere engel olundu. 8 saatlik işgünü için bildiriler dağıtılan 20 kişi tutuklandı. Çelik Kol Gazetesi, Aydınlık Dergisi kapatıldı. Buna rağmen Askeri fabrikada çalışan işçilerle, dekoliv işçileri katılmamıştı. Boşnak mahallesinde bir toplantı yapıldı. Marşlar söylendi. Hasta işçiler için yardım toplandı. 1925'de Ameli Teali Cemiyeti İstanbul Valiliği'ne başvurarak 1 Mayıs'ı kutlamak için izin istedi. Kutlama programının yalnızca iki maddesi kabul edildi. 1 Mayıs son olarak 1928'de İstanbul'da kutlandı. Hemen hemen bütün işçiler kutlamaya katıldı.

Sonraları 1 Mayıs ulusal bayramlarımız arasına alındı. İşçi bayramı olarak değil, bahar bayramı olarak kutlanması kararlaştırıldı. Bundan sonraki 1 Mayıs'ı işçi bayramı olarak kutlamak isteyenler tutuklandı. Türkiye'de uzun yıllar işçi bayramını kutlamak isteyenlerin 1 Mayıs'tan birkaç gün önce nezarete alınıp, birkaç gün sonra bırakılması alışlagelmiş yöntemlerden oldu.

DİSK, TÜRK-İŞ VE 1 MAYIS

Ülkemizde 1 Mayıs sadece yukarıda sözedilen yöntemlerle unutturulmaya çalışılmadı. Sarı sendikacılar da 1 Mayıs geleneğini unutturmak için ellerinden geleni yaptılar. Bugün yalnızca DİSK 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanmasını istiyor. Türk-İş liderleri ise bu geleneği görmemezlikten geliyorlar. Türk-İş liderleri işçi bayramı olarak 24 Temmuz'u seçtiler. 1963 yılından beri de bu günü işçi bayramı olarak kutluyorlar. Bu tarih 275 sayılı yasanın kabul edildiği tarihtir. Grev hakkı bu yasa ile tanınmıştı. Ancak gene bu yasa ile Anayasa'da yer alan grev hakkının özünden zedelendiği açıktır. Öte yandan patronlara da lokavt hakkı gene bu yasa ile tanınmıştı. 12 Mart sonrasında işçilere grev hakkı fillen kullandırılmazken patronların lokavt hakkından her ölçüde yararlandıkları da bilinen bir gerçek. Ama bütün bunlar Türk-İş liderlerinin 24 Temmuz'u bir bayram olarak kutlamalarına bir engel değil. Hatta İCFU'nun (Türk-İş'in bağlı bulunduğu uluslararası işçi örgütü) 1 Mayıs'ı işçi bayramı olarak kutlaması dahi onları 24 Temmuz'dan vazgeçtirmiyor. Türk-İş liderlerinin, işçi sınıfımızın ve dünya işçi sınıfının bu geleneğine gözlerini kapamaları bir raslantı değil. İşçi sınıfının bugünkü mücadelesini hedefinden saptırma çabalarının bir sonucu.

Bütün bunlara rağmen Türkiye'de DİSK'in çabalarıyla bu geleneğe tekrar sahip çıkılıyor. DİSK 1 Mayıs'ın ülkemizde eskiden olduğu gibi bir işçi bayramı olarak kutlanması için çalışıyor. Bu da bir rastlantı değil. . .

İŞÇİ SINIFI BİRLEŞİYOR

Kapfer -iş, Bilim -iş, Petrokimya -iş Çapa -iş DİSK'e katıldı

Türkiye Kapıcı, Kaloriferci ve Belediye işçileri Sendikası (KAPFER-İŞ) Ankara'da yaptığı genel kurul toplantısında DİSK'e katılma kararı aldı. "DİSK'in işçi sınıfının gerçek temsilcisi olduğunun artık herkesce görüldüğü"ne inanan KAPFER -İŞ, Türk-İş'ten ayrılmak gereğini duydu.

Bilim İşçileri Sendikası (BİLİM-İŞ) DİSK'e bağlı Sosyal -İş Sendikasına katıldı. Bu karar, işçi sınıfının örgütsel ve eylem birliğinin sağlamaya çalıştığı yöneldi.

Petrokimya Sanayii İşçileri Sendikası (PETROKİMYA -İŞ) genel kurulunda aldığı kararla DİSK çatısı altına girdi. İşverenlerle mücadelede işçi sınıfının birliğinin esas güç kaynağı olduğu inancıyla alınan kararla Petrokimya-İŞ DİSK bünyesine katılan kimya işkolunda 2. sendika oldu.

Çapa-İş Sendikası yaptığı olağan genel kurulunda DİSK'e bağlı Devrimci Toprak-İş Sendikasına katılma kararı aldı. Çapa-İş'in açıklamasında şöyle deniyor: "Sömürücü patronlara, sarı sendikacılığa ve onların uşaklığına yapanlara, işçi sınıfının mücadelesine karşı duranlara, yurdumuzu emperyalizme bağlamış kütanelere, emekçi halkımızın düşmanı faşizm özentisi sınıf ve tabakalara karşı etkili bir mücadele verebilmek için birleşip DİSK'e ve Devrimci Toprak-İş'e ihtiyaç ettik. "

DİSK'e katılmaları olumsuz gösterenler de eksik değil. Onlara göre, DİSK'in büyümesi DİSK'in çizgisini getiriyor. İşçi sınıfının mücadelesinin dışında "laf atmak", istenmese bile işçi sınıfına burjuvazilerle züyle bakmak olur. Sorun şu veya bu sendikacının çizgisi değil, işçilerin mücadele sürecindeki yönelimleridir. İşçi sınıfı mücadelesine fildişi kulelerinde orjinal ve yeni "ürünlerle" tahliller getirmek sevdi insanı yanlış haberlerle değerlendirmelere götürebilir.

13 Şubat'ta kuruluşunun 8. yılını kutlayan DİSK, Türkiye İşçi Hareketinin yeni boyutları kazandırarak, sarı sendikacılığı mahkum etti. İşçiler artan bir ilgiyle işçi sınıfının demokratik mücadelesinde başarılı sonuçlar alan DİSK'e sahip çıkmakta ve DİSK çatısı altında birleşerek, sermayeye karşı onurlu ve güçlü mücadelelerini sürdürmektedir.

İLAÇ SKANDALI

● İLAÇ İMALATÇILARI HALKIN SAĞLIĞINA KASTEDİYORLAR

● ANKARA TABİP ODASI, BATIDA YASAKLANMIŞ OLUP ÜLKEMİZDE SERBESTÇE SATILAN İLAÇLARI KAMUOYUNA AÇIKLADI

Silah imalatçılarıyla ilaç imalatçıları arasında görünürdeki fark her ikisinin de birbirinden tamamen ayrı şeyler imal etmeleri: Silah ve ilaç.

Bunlar tamamen ayrı şeyler olsa da, uluslararası tekelci kapitalizm silahla ilacın ortak yanını bulmuştur. Bu da sömürü ve kâr amacına dayalı. Öyle ki, daha çok kâr için ilaç halkın sağlığına sıkılan silah olup çıkarıyor.

Ankara Tabip Odası, geçtiğimiz haftanın sonunda kamuoyuna bir açıklama yaparak ileri ülkelerde yasaklanmış olup Türkiye'de serbestçe satılan ilaçların bir listesini yayınladı.

Ankara Tabip Odası'nın yayınladığı zararlı ilaçlar listesinde irili ufaklı 500 kadar ilaç yer alıyor. Bunlar piyasada bol miktarda bulunan ve serbestçe satılan ilaçlar.

Tabip Odası'nın konuyla ilgili açıklaması şöyle:

"Ankara Tabip Odası bünyesinde oluşturduğu ilaç sorunu bürosu ve bilim adamlarının katkısıyla, dünyada yasaklanmış zararlı ilaçlarla, yarsız ve eskimiş ilaçların bir listesini, bunlarla ilişkin yayınların taramasını yaparak saptamış bulunmaktadır. Bu ilaçların büyük bir kısmı ülkemizde serbestçe satılmakta olup bu konuda halen herhangi bir girişimde de bulunulmamıştır. Halkımızın sağlığını doğrudan ilgilendiren böyle bir konunun bu güne kadar incelenmesi gerekirdi. Devlet denetiminde, meslek odalarının katılımı ile oluşturulması gereken ilaç kalite ve kontrol laboratuvarlarının hala kurulmamış olması bunun en önemli nedenlerinin başında gelmektedir. İlgili meslek odaları böyle bir girişim için gerekli çalışmalarla kadro vermeye hazırdırlar. Gelir düzeyi oldukça düşük kişilerin yoğun bulunduğu ülkemizde beslenme bozukluğu da buna eklenince zararlı ve yarsız ilaçların açacakları sorunlar daha da önem kazanmaktadır. Bu konuda ilgili kamu kuruluşlarını uyarıyoruz. Ayrıca konu halkımızın sağlığına büyük önemle ilgili gösteren Odamızın menasuplarına duyurulmuş olup, gerekli tedbirler alınmıştır."

Tabip Odası'na dünyada yasaklanmış olup ülkemizde serbestçe satıldığı açıklanan ilaçlar belli başlı şu gruplarda toplanıyor:

Rutin, Quercetin, Hesperidin, Chymotrypsin, Chloroxazone, Mephexolone, Sulfagu-

SERMAYE CEPHESİ KARŞISINDA İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ

"GÜNÜMÜZÜN en önemli sorunu işçi-işveren ilişkilere ridir".

Sakıp Sabancı bu sözlerle MC Hükümetinin dikkatini çekiyor. Büyük burjuvazi; sendikal mücadeleden, grevlerden kidem tazminatından "bizar". Ankara'da siyaset kulislerine ceplerini açanlar, faturalarını işçi sınıfına ödemek zorunda.

BÜYÜK burjuvazi "komünizm" tehlikesine karşı, belirli kesimlerini hükümet kurabilececek birliğe kavuşturdu. Bu birlikte siyasi unsurlar hakim. Demokrasiye ve özgürlüklere karşı olanlar ilk elde, işçi ve emekçi sınıflara karşı "tavir" dan "icraat"a geçmek durumunda. Bu hem dayandırları büyük burjuvazinin isteği, hem de biraraya gelişlerinin gereği. Çünkü, ekonomik ve sosyal haklar elde etme mücadelesi işverenlerin "aşırı ve tatlı kârları" için bir engel. Ayrıca işçi sınıfı sadece kendisinin değil, aynı zamanda tüm insanlığın baskı ve sömürden kurtulmasıyla görevli, toplumun tutarlı, demokratik sınıfı. Dünya ve Türkiye sosyal pratiğinin defolarca doğrulandı bu gerçek.

GENEL-İŞ Başkanı Abdullah Baştürk'ün de söylediği gibi, "emeğe karşı işçiye karşı, örgütlenemeye karşı, özgür düşünceye karşı, yasal haklara karşı olan her siyasi iktidar ve her siyasi ittifak karşısında önce işçi sınıfını bulacaktır."

BU AÇIDAN işçi sınıfının birliği önem kazanmakta. İşçi sınıfının birliği denince akla; sendikal birlik ve siyasi birlik gelir. İşçi sınıfının siyasi birliği, işçi sınıfının ideolojisini benimsemiş, işçi sınıfını etrafında kenetlenen siyasi partisi ve bu partinin kadrosal bütünlüğü anlamına gelir. Bu anlamda işçi sınıfının birliği Türkiye'de vardı. Ama, öteki anlamda, Türkiye'de sendikal hareketin bütünlüğü objektif bir durum. Bu bütünlüğü karşısında, işçi sınıfının sendikal birliğinden yana olmak ve bu birliği sağlamak işçi sınıfının tarihsel görevi. Çok gerilere gitmeye gerek yok. 12 Mart'ı izleyen faşist dönemde yapılan Türk-İş Genel Kurulu'nda, Halil Tunç ve arkadaşları, DISK'i mülkiyete karşı olmakla suçladılar. Aynı ağızlar son "işçi kurul-tayında" mülkiyete sosyal bir içerik kazandırılmasını ve mülkiyetin baskı aracı olmaktan çıkarılmasını istediler. Ne den? Artık herkes görüyor ve biliyor ki, işçi sınıfı sendikal mücadelesinde çıkarlarının işverenlerle taban tabana zıt olduğu bilincini geliştiriyordu. Üretim sosyal karakteri, birleşen emeğin büyük gücünü işçi sınıfına kendi deneyleriyle göstermişti. Tabandaki gelişim, sendikacılara açmaz sokmuş ve ağır değiştirmelerini gerektirmişti.

TÜRK-İŞ, DISK ve bağımsız sendikaların örgüt ve eylem birliğini istemek, hele TÜRK-İŞ bünyesinden böyle istekler duymak sevindirici. Fakat bunun yolu geçmiş ve bölünme nedenlerini unutmakla açılmaz. "Hafıza-ı beşer nıyan ile mâlû'dür, denir. İşçi sınıfının hafızası ise canlı ve tazedir. Düne kadar DISK'i anarşistikle suçlayan; sendikacılığı işçileri uyutmak ve frenlemek, patron çıkarlarını ülke çıkarları olarak gören görüşler öncelikle Türk-İş yönetiminde etkisiz kılınmalı.

İŞÇİ sınıfının sendikal birliği; dürüst, tutarlı ve kararlı sendikacılık anlayışı temelinde yükselcektir. Gerçek birlik, ilkesel birliktir. Taban da bunu istemektedir. Bağımsız sendikaların peş peşe DISK'e katılması, Türk-İş'in kaynayan kazan haline gelmesi de bunun kanıtı.

GENEL-İŞ'İN 1975-1978 dönemi çalışma programında "Türk-İş bünyesinde parçalanma ve bölünme zorunlu hale gelirse, bunun müsebbibi Genel-İş olmayacaktır." deniyor. Türk-İş'de ki gelişmeler, Türk-İş yönetimindeki anlayışın değişmesi ve böylece sendikal birliğin sağlanması için gerekli ön koşulların yaratılması açısından önemli.

andin, Tetrasiklin ve sülfamid, Penisilin ve sülfonamid, Eritromisin ve sülfonamid, Penisilin ve antihistaminik, Yerel penisilin preparatları, Yerel sülfamid preparatları, Tetrasiklin ve oleandomisin, Tetrasiklin ve nistatin, Tetrasiklin ve anaphotericin, Antibiyotikle birlikte analjezik ya da antihistaminik, Thiazid grubu diüretiklerle birlikte potasyum, Analjeziklerle birlikte kortizon, Penisilin ve streptomisin kombinasyonu, Arsenik ve striklin içerenler, Cyclo-mate(kansere yol açıyor), Bromürlü ilaçlar, Lokal antihistaminikler, Antihistaminikli öksürük ilaçları, Soğuk algınlığı

ilaçlarında antihistaminik, Pen temethylenetetrazol, Sodyum bikarbonat, Nikethamid, Yo-himbın, Lityum tuzları ve piperazin, Kollin, methionalne, inositol, ve karaciğer ekstresi, Pepsin ve hidroklorik asit, Hyaluronidase, Arsenik ve striklinin, Cyclamate, Bromürler, Lokal olarak kullanılan anti-histaminikler, Antihistaminikli öksürük ilaçları, Soğuk algınlığı ilaçlarında antihistaminik, Pentamethylenetetrazol, Sodyum bikarbonat, Nikethamid, Yo-himbın, Lityum tuzları ve piperazin, Kollin, methionalne, inositol ve karaciğer ekstresi, Pepsin ve hidroklorik asit, Hyaluronidase.

CUMHURBAŞKANI VE HÜKÜMETLER

BÜLENT ECEVİT'in CHP Genel Başkanı olduktan sonra sürdürdüğü demokrasi doğrultusundaki en büyük başarılarından birisi, Korutürk'ün Cumhurbaşkanı seçilmesinde oynadığı rol oldu. Sunay'ın koltuğuna Korutürk'ün oturması, 12 Mart'ın kararlıklarından Ekim seçimlerine uzanan gelişmelerin önemli taşlarından birisi.

KORUTÜRK, Cumhurbaşkanı olunca çok alımlu bir kamu oyu buldu. Cevdet Sunay'ın bıraktığı hatıralar mirası içinde Korutürk'ün kişisel tutumu Cumhurbaşkanı seçilene yeni bir saygınlık getirdi. Cumhurbaşkanı'nın zaman zaman kamu oyunun önünde tarih derinliklerine uzanan konuşmaları, bu saygınlığı artırdı.

YALNIZ Cumhurbaşkanı Korutürk'ün yaratmış olduğu bu saygınlık havasına karşı bazı seçim ve kararları da özellik ile ilericî kamu oyunda burukluk yaratmaktan geri kalmadı. Ecevit Hükümeti'nin görevden uzaklaştırılması veya uzaklaştırılmayı planladığı bazı kamu yöneticilerinin, bir faşist parti ile uyelik ilişkisi olduğu ileri sürülen kimi kişilerin senatör seçilmesi, bunlar arasında. Geçen kimi demokratik konuşması içinde bu seçim üzerinde fazla durulmadı.

ANCAK Ecevit Hükümeti'nin istifasından sonra Başkan olarak Sadi İrmak'ın seçilmesi tam bir sürpriz olduğunun söylenmesi gerekli. Güven oyu alamayan İrmak'ı makamında ziyaret ederek güven oyu almışçasına görev yapmasını istemek bunun devamı oldu. İrmak, kısa hükümet döneminde bazı yönetim kurullarına Güven Partisi'ni ve demokratik ilkelere uzaklıkları belgelenmiş kimi kişileri getirdi.

IRMAK'ın ikinci kez başbakan atanmasının sonuçları ortada. Ortada olan bir de Cumhurbaşkanı'nın 1 Mart konuşmasının sonuçları var. Azınlık hükümetinin yanında MC hükümetinin kurulmasını da reddeden konuşma. Bu konuşmanın sonucu olarak azınlık hükümeti reddedildi ve MC hükümeti kuruldu.

GÜVEN oylamasından sonra da Ecevit'in söylediği gibi MC hükümeti hâlâ bir azınlık hükümeti niteliğinde. Boz beyli'nin söylediği gibi de "yüzen ve gezen" oylarla desteklenmiş durumda. Bu hükümetin kurulmasının, azınlık ve MC hükümetlerinin kurulmasını reddetmekten daha çok "biçimsel" demokrasinin gereklerine uyduğunu da söylemek zorunlu.

ANCAK demokrasinin biçimsel gereklerine uygunluk başka, demokrasinin özünü uygunluk bambaşka. Demokrasiyi derin bir bunalımın içine sokucu niteliği gözler önünde olan bir kuruluş, demokrasinin özünü uydurmak çok zor. Biçimine uysa bile.

BU HÜKÜMETİN bir "icraat" hükümeti olmayacağı da iki hafta içinde belli oldu. Hükümetin bir amacı, toplum kaynaklarını dar bir seçim ekonomisinin uygulaması olarak kullanmak. Bir diğer amacı da kamu yönetiminin stratejik yerlerine sermayenin ve sermaye partilerinin partizanlarını getirmek.

TÜRKİYE'DE Cumhurbaşkanı'nın yetkisi olmadığı ileri sürülüyor. Gerçekte mevcut yasal düzende Cumhurbaşkanı çok yetkili. Meclis'i feshetme yetkisi yok. Ama bütün kamu görevlilerinin atama kararlarının altında Cumhurbaşkanı'nın imzaları var. Görevden alma kararlarının da.

CUMHURBAŞKANLARININ kamu görevlerini doldurma veya ayıklamada atıkları imzalarının yetkisi sınırsız. Bütünleyse Cumhurbaşkanı'nın takdirinde. Korutürk'ün bu takdir Ecevit Hükümeti zamanında büyük bir titizlikle kullanıldığı biliniyor. Ecevit Hükümeti'nin Halk Partisikadının a tıma işlemlerinde Korutürk'ün onayını almak her zaman mümkün olmadı. Turan Güneş, kamu oyu önünde dışardan büyük elçi atamayacağına ilişkin bir çok kez açıklama yapmış olmasına karşın, 12 Mart muhtırasının imzalarıyla bir dan Celal Eyiçioğlu'nun Takyo Büyükelçisi yapmak zorunda kaldı. Diğer büyük elçilerle ilgili atamalar ise gerçek leşinedi.

MC HÜKÜMETİ, demokrasinin özünü tehlikeye atan bir hükümet. Demokrasinin özü böyle bir durumla karşı karşıya gelince bütün demokratik güçler ayakta oluyor. Herkesin sınavda olduğu, herkesin herkesi sınıdığı bir dönem yaşanıyor. Türkiye şimdi böyle bir dönemin içinde.

orhan
kurmuş

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ

Sosyalist sistem ve kapitalist ülkeler işçi sınıfları mücadelelerinin yanı sıra, dünya devrimci hareketinin vazgeçilmez bir ögesi olan ulusal kurtuluş hareketlerinin genel niteliklerini ve yönünü doğru bir biçimde saptamak büyük önem taşıyor. Dünya devrimci hareketinin birliğini ve beraberliğini sağlamanın; devrimcilik maskesi altında hareketi baltırmaya, hareketin ögelerini birbirine düşman etmeye çalışan akımların yıkıcı etkilerine karşı koymanın ve bu ideolojilerin karşı-devrimci niteliklerini teşhir etmenin başlıca yolu buradan geçiyor.

Ulusal kurtuluş hareketleri, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler halklarının emperyalizmden politik ve ekonomik bağımsızlık kazanmak için yürüttükleri mücadeleye genel olarak verilen isim. Bu ülkelerin değişik tarihli gelişmeleri ve şimdi içinde buldukları sosyo-ekonomik gelişme aşamalarının farklılığı, mücadelelerin değişik ülkelerde değişik biçimlerde yürütülmesini zorunlu kıldığı gibi, mücadeleye öncülük eden sosyal sınıf ve tabakaların da ülkeden ülkeye farklı olması sonucunu doğuruyor. Ama bütün ulusal kurtuluş hareketlerinin ortak özelliği, hiç olmazsa politik bağımsızlık kazanılınca kadar hepsinin anti-emperyalist bir nitelik taşımaları. Bazı ülkelerde bu anti-emperyalist nitelik anti-kapitalist biçime dönüşebiliyor ve sosyal kurtuluş mücadelesi başlayabiliyor. Diğer bazı ülkelerde ise politik bağımsızlığın kazanılması, kapitalizmin gelişme yollarını açıyor ve emperyalist sistemle sıkı bağlar kuruluyor.

1917 DEVRİMİNİN ETKİLERİ

Birinci Dünya Savaşı sona erdiği zaman dünya nüfusunun % 70'e yakın bir bölümü sömürge veya bağımlı ülkelerde yaşıyordu. Bugün, Portekiz sömürgelelerinin de bu yakınlarda bağımsızlık kazanmasıyla dünya yüzünde sömürge statüsünde bulunan ülke hemen hiç kalmayacak. Ulusal kurtuluş hareketlerinin bu denli başarılı olmalarının en önemli nedeni, Büyük Ekim Sosyalist Devrimiyle birlikte başlayan yeni tarihi dönem taşıdığı özellikler. 1917 Devriminden önce girilen ulusal kurtuluş mücadelelerinin tümü emperyalist ülkeler tarafından bastırıldı. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, burjuvazinin kayıtsız şartsız egemenliğine son vererek ulusal kurtuluş mücadelelerinin başarısı için gerekli olan ön şartları hazırladı. Sömürge ülkelerdeki devrimci hareket gelişme ve daha iyi örgütlenme imkanı buldu. Ezilen halklar, kurtuluşlarının baş bir hayal olmadığını anladılar.

DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİNİN ETKİLERİ

İkinci Dünya Savaşı sonunda Alman faşizmi ve Japon militarizminin yenilmesi ve dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkmasıyla emperyalizm ve onun sömürge sistemi yeni bir darbe daha yedi. Uluslararası güç dengesinde emperyalizm aleyhine ve sosyalizm lehine meydana gelen bu değişiklik, ulusal kurtuluş hareketlerinin başarılı olması için gereken ortamı daha da elverişli hale getirdi. Sosyalizmin dünya çapında bir güç olması da emperyalist sömürge sisteminin çökmesini sağladı.

ULUSLARARASI İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN ETKİLERİ

Ulusal kurtuluş hareketlerinin başarı kazanmasının bir diğer nedeni de, gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıflarının tekelere karşı verdikleri mücadelenin sömürge halklarıyla dayanışma içinde yürütülmesidir. Özellikle Batı Avrupa ülkeleri işçi sınıfları, emperyalizmin ezdiği halklarla dayanışma içinde olmazlarsa kendi kurtuluşlarının da mümkün olamayacağını anladılar. Bu ülkeler işçi sınıflarının Asya ve Afrika'daki kurtuluş mücadelesine yaptıkları maddi ve manevi katkı, özellikle Cezayir ve Güney Doğu Asya halklarının kurtuluşunda önemli bir rol oynadı.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİNİN BİRLİĞİ

Bütün bunların yanı sıra, bağımsızlığına kavuşan genç ülkelere, daha henüz bağımsızlık mücadelesi veren halklara yaptığı ekonomik ve politik yardım da ulusal kurtuluş hareketlerinin başarısını açıklayan bir diğer faktör. Sömürge bağlarından kurtulan ülkeler, ortak düşman emperyalizme karşı verilen müca-

delede, özellikle politik alanda ve Birleşmiş Milletler'de diğer halkların kurtuluşu için aktif olarak çalışıyorlar.

POLİTİK VE EKONOMİK BAĞIMSIZLIK

Ulusal kurtuluş hareketlerini tanımlarken omacın politik ve ekonomik bağımsızlık kazanması olduğunu belirttik. Emperyalizm, hiçbir sömürge sine ken-diliğinden bağımsızlık vermedi. Bağımsızlık, uzun ve zahmetli mücadeleler sonunda kazanıldı. 1960 yılı Haziran ayında Kongo'nun bağımsızlık kazanması üzerine düzenlenen törende konuşan cumhurbaşkanı Kasovubu, Kongo'ya bağımsızlık verdikleri için Tanrı'ya ve Belçika'ya dua etmeleri gerektiğini söyleyerek emperyalizmin güvenilir bir uşağı olduğunu kanıtladı. Başbakan Patrice Lumumba, Belçika kralının yüzüne karşı, "Hiçbir Kongo'lu, bağımsızlığımızı sert ve sürekli bir mücadeleyle kazandığımızı unutmuyacaktır. Bu mücadelede çok büyük güçlüklerle karşılaştık, çok kordeşimizin koni döklüdü ama yılmadık. Bize kimse bağımsızlık vermedi, biz kendi bağımsızlığımızı kendimiz kazandık" diyordu. Kasovubu ve Lumumba'nın tavırlarında somutlaşan ve birbirine karşı iki dünya görüşünü yansıtan bu durum, politik bağımsızlık kazanan bütün Üçüncü Dünya ülkelerinde görüldü.

Politik bağımsızlığın tek başına bir anlam taşımadığını, ekonomik bağımsızlıkla pekiştirilmediği takdirde halkın kazanımlarının kısa sürede yitirileceğini, bu yüzden sömürgecilik kalıntılarının ve geriletim ilişkilerinin tasfiye edilmesi, ulusal kurtuluş için mücadele eden diğer halklarla ve dünya sosyalist sistemiyle sıkı ilişkiler kurulması gerektiğini savunan demokratik güçlerle, her an emperyalizmle uzlaşmaya hazır gerici güçler arasındaki mücadelenin sonucu, bu ülkelerin politik bağımsızlık sonrası izleyecekleri yolun doğruluğunu saptıyor. Emperyalizmden bağımsız bir sosyo-ekonomik gelişme yolu izlemek, hem emperyalizmin içteki yarıdıkları ve geri ekonomik yapıya karşı hem de emperyalizmin doğrudan veya dolaylı olarak uyguladığı politiklara karşı bir mücadele verilmesini gerektiriyor.

Bu mücadeleyi başarıyla sonuçlandıran ülkeler, kapitalist olmayan bir gelişme yolu izliyorlar ve sosyalizme geçiş için gerekli olan materyal temeli kapitalist aşamayı yaşamadan oluşturmaya çalışıyorlar. Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin deneyi, kapitalist olmayan gelişme yolunun geçerli olduğunu, feodal bir yapıdan sosyalizme geçmenin mümkün olduğunu gösterdi. Cezayir, Tanzanya, Burma vb. ülkeler de şimdi aynı yolda yürüyorlar. Böylece, ekonomik bağımsızlıklarını gerçekleştiren bu ülkeler, ulusal kurtuluş mücadelesinin sosyal kurtuluş mücadelesine dönüştürülebileceğinin örneklerini veriyorlar.

EKONOMİK BAĞIMSIZLIK YOLUNDAKİ ENGELLER

Politik bağımsızlık için verilen mücadelesinin acil bir sorun olarak belirlemeyen geri ekonomiyı, politik bağımsızlık kazanıldıktan sonra bütün sonuçluğuylo ortaya çıkarıyor ve çözüm gerektiriyor. Emperyalizmin ideologları sürekli olarak, ekonomik gerile kalımların nedeninin bu ülkelerin bağımsızlık kazanmaları olduğunu söylüyorlar. Ama geri kalımların temel nedeni, emperyalist ülkelerin talancı sömürge politikası ve bu politikanın sonucu olarak ekonominin çarpık ve bağımlı bir biçimde gelişmesi. Yüzyıllar boyu emperyalizmin hammaddesi ve ucuz işgücüdeposu olarak kullanılan Üçüncü Dünya ülkeleri, ulusal sanayilerini geliştirmek fırsatını bulamadıkları gibi, emperyalist ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirdikleri sağlıksız bir yapının mirasını omuzlarında taşıyorlar. Ulusal gelirin çok yavaş büyüdüğü teknik kadroların hemen hemen hiç olmadığı, nüfusun çok büyük bir bölümünün akuma-yazma bilmediği, varolan ticari ve sınai kuruluşların emperyalist metropollere hizmet amacını taşıdığı bu ülkelerde, sermaye birikiminin son derece sınırlı olması nedeniyle ekonomik ve toplumsal gelişmenin temelleri bir türlü sağlıklı bir biçimde atılmıyor.

Sömürgecilğin bu ülkelerde bıraktığı en ağır yüklerini hemen dışarıya transfer eden yabancı sermayenin ekonomiyi egemen olması. Bu yüzden Üçüncü Dünya ülkeleri, dünya pazarına ve gelişmiş kapitalist ülkelerin devresel bunalımlarına bağımlı oluyorlar. Bir veya iki temel mal ihracatında uzmanlaşılma-

● BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONA ERDİĞİ ZAMAN DÜNYA NÜFUSUNUN % 70'e YAKIN BİR BÖLÜMÜ SÖMÜRGE VEYA BAĞIMLI ÜLKELERDE YAŞIYORDU.

● EMPERYALİZM HİÇBİR SÖMÜRGESİNE KENDİLİĞİNDEN BAĞIMSIZLIK VERMEDİ. BAĞIMSIZLIK, UZUN VE ZAHMETLİ MÜCADELELER SONUNDA KAZANILDI.

● SÖMÜRGEÇİLİĞİN BU ÜLKELERDE BIRAKTIĞI EN AĞIR YÜK, KARLARINI HEMEN DIŞARIYA TRANSFER EDEN YABANCI SERMAYENİN EKONOMİYE EGEMEN OLMASI.

● ÖZELLİKLE GENÇ AFRIKA DEVLETLERİ KARMAŞIK ULUSAL VE ETNİK SORUNLARLA KARŞI KARŞIYA. KÖLE TİCARETİ VE SÖMÜRGEÇİLİK YÜZÜNDEN DOĞAL TARİHİ GELİŞME YOLLARI TIKANMIŞ OLAN BU ÜLKELERDEN EGEMEN ÜRETİM BİÇİMİ, KABİLE ESASINA DAYANAN KAPİTALİZM-ÖNCESİ BİÇİMLER.

● POLİTİK BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNE İŞÇİ SINIFININ FİİLİ ÖNDERLİK ETMEDİĞİ ÜLKELERDE ORTAYA ÇIKAN EN BELİRGİN ÖRNEKLERİ AFRIKA'DA GÖRMEK MÜMKÜN.

● DEVRİMCİ DEMOKRAT İDEOLOJİNİN YALNIZ KÜÇÜK BURJUVA YANLARINI GÖRÜP BİLİMSSEL SOSYALİZME YÖNELİK YANLARINI İHMAL ETMEK AFRIKA DEVRİMİNİ YANLIŞ OLARAK DEĞERLENDİRMEK.

ısı ve bu temel malların dünya piyasalarındaki fiyatlarının sürekli olarak düşmesi veya emperyalist ülkeler tarafından kasıtlı olarak düşürülmesi sonucu, sömürgeçiliğin uluslararası iş bölümünde bu ülkelere geçmişte zorla empoze ettiği rolün değişmesi güçleşiyor. Bütün bunlara bir de emperyalizmin yeni-sömürgeçilik politikası eklenince, politik bağımsızlık kazanan ülkelerin ekonomik bağımsızlık da kazanmak için vermek zorunda kaldıkları mücadelenin bayutları daha iyi anlaşılır.

TOPLUMSAL YAPININ KARMAŞIKLIĞI

Sorunlar yalnız bunlar değil. Özellikle genç Afrika devletleri, karmaşık ulusal ve etnik sorunlarla karşı karşıya. Köle ticareti ve sömürgeçilik yüzünden doğal tarihi gelişme yolları tıkanmış olan bu ülkeler de egemen üretim biçimi, kabile esasına dayanan kapitalizm-öncesi biçimler. Sömürgeçiliğin yoğun faaliyet gösterdiği üretim ve ulaşım merkezlerinde, özellikle de denize komşu ülkelerin kıyı şeridinde ekonomik ve sosyal gelişme daha hızlı olmuş. Bu dengeleşmiş gelişme, bugün kabileler ve halklar arasında zaman zaman ortaya çıkan ve emperyalizmin körüklediği sürtüşme ve çatışmaların ana kaynağı. Sosyal ve ekonomik sorunların etnik sorun ile çok yakından bağlı olduğu Nijerya'da olup bitenler, bu sürtüşmelerin

emperyalizmin de kışkırtmasıyla nasıl bir kardeş kavgasına dönebileceğini gösteriyor. Kabile temelinde dayanan üretim biçimi, kırsal kesimde tabakalaşmayı engellediği için sınıfsal ve ulusal bilincin gelişmesi de o denli güç oluyor. Böylece bölgesel geleneklere ve kabile ilişkilerine bağlı kalan köylülerin, ulusal kurtuluş hareketine karşı kayıtsız kaldıkları bilindiği için emperyalizm, kurtuluş savaşçılarına karşı köylülüğün en geri kesimlerini kolaylıkla kullanabiliyor.

Köklü bir sanayi olmuyuşu, işçi sınıfının sayısal olarak büyümesini sınırladığı gibi politik bilincin de gelişmesini engelliyor. Sayıları zaten az olan sanayi işçilerinin sürekli olarak işyeri değiştirmeleri, köye olan bağlarını hâlâ korumaları ve giderek ortan bir aranda gelişmiş kapitalist ülkelere göç etmeleri sonucu, sendikaların ve işçi sınıflarının kurulması ve gelişmesi çok güç koşullar altında oluyor. Sınıflaşmanın bu derece yavaş ilerlediği ülkelerde faaliyet gösteren işçisi imfı partilerinin etkinliği de doğal olarak derece azalıyor.

Sömürge boyunduruğundan kurtulan ülkelerde yakın zamana kadar ulusal bir burjuvazinin varlığından söz etmek çok güçtü. Yabancı sermayenin egemenliği ulusal burjuvazinin gelişme koşullarını ortadan kaldırmıştı. Buna karşılık, bu ülkelerde oldukça geniş ve etkili bir küçük burjuva tabaka var. Tarihi gelişme, birçok ülkede, sömürgeçiliğe karşı mücadelenin önderliğini küçük burjuvaziye, demokratik aydınlara ve yurtsever subaylara veriyor. Bu toplumsal tabakalar, geniş halk kitlelerini ulusal kurtuluş mücadelesinin amaçları çerçevesinde örgütlemeyi başarabiliyorlar ve mücadele sırasında ulusal çıkarların sözcüğü üstleniyorlar. Bağımsızlık mücadelesi veren ülkelerin yalnız dördünde (Çin Halk Cumhuriyeti, Vietnam Demokratik Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Küba Sosyalist Halk Cumhuriyeti) işçi sınıfı mücadelenin öncülüğünü yaptı. Dolaşımına da bu ülkelerin politik bağımsızlıklarını kazandıktan sonra izledikleri yol diğerlerinden çok değişik oldu.

Politik bağımsızlık mücadelesine işçi sınıfının fiili olarak önderlik etmediği ülkelerde ortaya çıkan durumun en belirgin örneklerini Afrika'da görmek mümkün.

AFRIKA'DA DEVRİMCİ DEMOKRAT İDEOLOJİ
Büyük Afrika ülkesinde bağımsızlık mücadelesine öncülük eden küçük burjuva aydınları ve yurtsever subayların sosyo-politik görüşleri mücadele içinde gelişti ve olunlaştı. Politik bağımsızlığın kazanılmasıyla sonuçlanan ilk aşamasında hakim olan tema, dinsel duygularla karışık milliyetçilik anlayışı idi. Mücadele ekonomik olarak, milliyetçi sloganların yanısıra dünya devrimci hareketinden esinlenerek adapte edilen sloganlar da duyulmaya başlandı. Birçok Afrika ülkesinde, mücadelenin temel amacının sosyalist bir toplum kurmak olduğu ilan edildi. Ama, toplumsal ilişkilerin ve ekonomik gelişme düzeyinin geriliği, milliyetçi görüşlerin ağırlık kazanması ve burjuva ideolojisinin etkisi sonucu "ulusal sosyalizm" veya "Afrika sosyalizmi" denilen ve sosyalizm ile kapitalizm arasında "üçüncü yol" olarak savunulan bir ideoloji çerçevesinde oluştuğu görüldü.

Dünya Sosyalist Sisteminin kapitalize karşı sürekli başarılar kazanması, Afrika sosyalizminin savunucuları arasında sosyalist fikirlerinde etkili olması sonucu doğurdu. Böylece, Afrika sosyalizmi, bir tarafa bilimsel sosyalizme eğilim gösteren K. Nkrumah, S. Toure ve J. Nyerere gibi liderlerin devrimci-demokratik ideolojisinin başlangıç noktası olurken, diğer taraftan da L. Senghor ve T. Myoba gibi liderlerin milliyetçi-burjuva görüşlerine kaynak oldu.

Bu liderlerin ekonomik ve sosyal sorunlara kestir-me çözüm yolları bulmak için çizdikleri ideolojik programlar, objektif durumu tümüyle değerlendiremediği için çoğu kez eklektik ve pragmatik bir nitelik gösteriyor. Bunu doğal karşılamak gerekli. Çünkü bu programların hazırlanmasında aktif rol oynayan küçük burjuva unsurlar, Marksizm'den burjuva ideolo-

jisine kadar geniş bir fikirler yelpazesinden faydalanıyorlar. Ama, Marksizm'i algılamaları, genellikle burjuva şartlandırmalarının etkisinde veya Maoizm ve Troçkizmin sapırcı görüşleri çizgisinde olduğu için devrimci teorinin yaratıcılığını kavramaları çok güç oluyor.

Bütün bu olumsuz faktörlere rağmen, Afrika devriminin yönetici kadrolarını bilimsel sosyalizme yaklaştıran bazı özellikler var. Genellikle hepsi kapitalist sistemi eleştiriyorlar ve kendi ülkeleri için uygun bulmuyorlar; üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin ekonomik ve sosyal ilerleme için ön koşul olduğunu savunuyorlar; sınıf ve sınıf mücadelesi geçergini kabul ediyorlar. Diğer taraftan devrimci demokrat ideolojiyi bilimsel sosyalizmden ayıran önemli rakıtlar da mevcut. Örneğin, ulusal demokratik devrim aşaması sosyalist devrim ile karıştırılıyor. Sınıfsal ilişkilerin az gelişmiş olması sonucu, başarılan demokratik görevler sosyalist kazanımların gibi sunuluyor. Bu yüzden de, sınıf farklılıkları hiç göz önüne alınmadan, sosyalizm sloganı ulusal birlik sloganı ile özdeşleştiriliyor.

Devrimci demokrat ideolojinin yalnız küçük burjuva yanlarını görüp bilimsel sosyalizme yönelik yanlarını ihmal etmek Afrika devrimini yanlış olarak değerlendirmek demek. Hangi kökenden gelirlere gelsinler, sosyo-politik görüşleri ne kadar bulanık ne kadar eklektik olursa olsun devrimci demokrat kodlar, objektif olarak anti-emperyalist bir mücadele veriyorlar ve bu mücadelede işçi sınıfı ve fakir köylüler dahil olmak üzere bütün emekçi sınıf ve tabakaların çıkarlarını savunuyorlar. İşte bu da onların tarihsel gelişme içindeki ilerici rolünü belirliyor.

MÜCADELENİN BUGÜNKÜ AŞAMASI

Sömürge statüsünden kurtulup politik bağımsızlığını kazanmış Üçüncü Dünya Ülkelerini, ekonomik ve politik mücadelede izledikleri yol bakımından üç ana gruba ayırmak mümkün. Birinci grupta, politik bağımsızlığı ekonomik bağımsızlık ile pekiştirmek yolunu tutmayan ve emperyalizm ile bütünleşmeye giden az sayıda ülke var. Bunların en çarpıcı örneği Malawi Cumhuriyeti. İngiliz Ulusal Topluğunun bir üyesi olan Malawi'de politik iktidarı elinde tutan gerici güçler, ülkeyi yabancı sermayenin sömürmesine açmışlar. İrki Güney Afrika ve Rodezya rejimleriyle sıkı ilişkiler kuran Malawi egemen çevreleri, Afrika Birliği Örgütü'nün kararlarına uymayarak sürekli olarak emperyalizmin yanında yer alıyorlar.

İkinci grupta, kapitalist olmayan gelişme yolunu izleyerek sosyalizme ulaşmaya çalışan ülkeler var. Burma, Cezayir, Gine, Kongo Halk Cumhuriyeti, Senegal, Mali, Tanzanyo, Suriye vb. ülkeler, emperyalist ülkelere ait şirketleri devletleştirerek, geniş emekçi halk yığınları lehine köklü dönüşümler gerçekleştirecek, uluslararası sorunlarda dünya sosyalist sisteminin yanında yer olarak emperyalizme karşı verilen mücadelede aktif bir rol oynuyorlar. Bu ülkelerin bazı- larının anayasaları, sosyalizmi amaçlayan bir politikanın izlenmesini öngörüyor. Yönetici kadrolar, işçi sınıfı ideolojisinden etkilendiklerini açıkça söylüyorlar. Kongo Halk Cumhuriyeti'nde ise Marksizm-Leninizm resmi devlet ideolojisi olarak kabul edilmiş.

Üçüncü grupta, bağımsız bir dış politika izlemelerine rağmen emperyalizmle olan bağlarını sürdürmüyorlar. Gana ve Mısır gibi ülkeler, Arap Cumhuriyeti gibi bir zamanlar anti-emperyalist hareketlerin öncülüğünü yapmış fakat sonraları çeşitli nedenler yüzünden bu ilerici politikayı bırakarak kapitalist ülkelerle yakınlaşma yoluna girmiş olanlarda var.

İşçi sınıfının öncülüğü olmadan politik bağımsızlık kazanan Üçüncü Dünya ülkeleri, bazı istisnalar dışında, dünya olayları karşısında ve içerde izledikleri politika dolayısıyla anti-emperyalist cephe içinde yer alıyorlar. Bu ülkelerin ekonomik ve toplumsal gelişme yolunda bundan böyle atacakları mesafe, bir taraftan dünya sosyalist sistemi ile olan ilişkilerin gelişmesine, diğer taraftan da emekçi sınıf ve tabakalar lehine yapacakları dönüşümlere bağlı.

Tan Oral

CEPHE İKTİDARININ İLK 15 GÜNÜ

● HÜKÜMET, İÇ KAYNAKLARI SEÇİM EKONOMİSİNDE KULLANACAK, DIŞ KAYNAKLARA BAŞVURMAK ZORUNDA. SERMAYE KESİMİ DE FİNANSMAN SORUNUNA İÇERİDE ŞİMDİLİK KÖKLÜ ÇÖZÜM BULAMIYOR. O DA DIŞARIDAN KREDİ ALMAK ZORUNDA.

Başbakan Süleyman Demirel, Cephe İktidarının meclisleri çalıştırmadığı suçlamasına kendisine ileten bir gazeteciye, "Durun bakalım, daha dün bir, bugün iki, yeni başlıyoruz" dedi. Gerçekten de Demirel Hükümeti henüz şöyle bir yerleşip ferahlamış değil. Yine de öyle işler yapıldı ki, Hükümet üzerine öne sürülen tahminler yanlış çıkmadı. Birkaç haftalık "icraat" ve vaad dönemi bile, Cephe'nin en başta seçim yatırımlarını düşündüğüünü belli etti. Hükümetin en önemli sorunu, kendisini destekleyen sermaye çevrelerine ters düşmeden seçim politikasını uygulayabilmek. Bazı uygulamalarda sermaye kesiminin temel isteklerine ters düşülse bile, sermaye, destekle-

diği hükümetin selameti için bunları sineye çekmek zorunda. Üstelik Cephe'nin sermayeye verebilecekleri, bugün esirgediklerinden çok daha ağır basıyor.

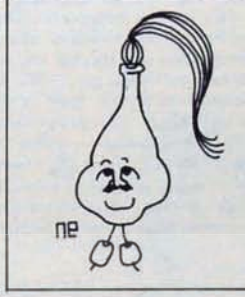
OY TİCARETİ VE DIŞ TİCARET

Ekonominin karşılaştığı sorunların başında dış ticareti açığı geliyor. Dış ticaret açığı, Cumhuriyet tarihinde görülmemiş boyutlara ulaştı. Bunun so-

rumusu, şimdi iş başında bulunan hükümet değil. Ama Cephe'nin stratejisi yüzünden artık daha da büyüyeceğe benziyor. Cephe sözcüleri sürekli olarak aynı şeyi söylüyorlar. Buna göre, mal darlığına, özellikle gıda maddeleri darlığına meydan verilmeyecek; darlık görüldüğü anda ithalata gidilecek. Demek ki Cephe, kendisinden önceki Hükümetin zayıf yönlerini kullanma amacında. Bunun için katılamayacak dış ticaret açığı yok. Üretimi artıracak tedbirlerle darlığı bir süre içinde olsa önlemek uzun dönemli bir iş; Cephe Hükümetinin işine gelmez. Kısa dönemli çözüm ise, döviz rezervleri pahasına ithalata gitmek. Üstelik, sermaye kesimi de ithalattan yana, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı Feyyaz Berker, Milli Produktivite Merkezinde konuşurken gıda maddeleri sıkıntısının başgösterebileceğini söyledi. Çözüm yolu olarak da ithalata gösterdi. Sermaye çevrelerinin çıkış noktası farklı olabilir, ancak Cephe'nin tercihleriyle uyuyor.

Anlaşılan, "ticaret hadleri" oyun lehine, dövizlerin aleyhine gelişecek. İthalat konusunda da ipin ucunu en çok kaçırın Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, Neredeyse, "importmanya" denebilecek yeni bir hastalığın örneklerini veriyor. "Her darlıkta ithalat" sloganı, Erbakan'ın çimento ithalinden söz etmeye kadar götürdü. Oysa çimentoda darlık falan yok. Üstelik elde stok var, ihraç edecek yer arıyoruz. Erbakan herhalde çok alıp çok satarak Dünya ticaret hacmini artırmadan yana. Yoksa, çimen-

to ithalının başka hiçbir anlamı yok. Cephe, ithalat yoluyla belki de darlığı önleyebilecek, ama bunun sonucunda döviz rezervlerini de gübreye çevirecek.

GÜBRE FİYAT İNDİRİMİ VE KÖYLÜLER

Oy ticareti için kullanılan tek kaynak dövizler değil. Devletin başka kaynakları da var. İrmak hükümeti zamlarıyla elde edilen beş milyar liranın çoğunu gübre indirimi yedi. Gübrede fiyat indirimi, halihazırda iki milyar lira civarında olan hazine sübvansiyasını iki kat artırdı. İşin önemli yanı, Türkiye'nin dünyadaki belli başlı gübre alıcılarından olması. Yani, Türkiye'nin talebi dünya gübre fiyatlarını etkileyebiliyor. İndirim sonucunda artacak gübre tüketimi iç üretilme karşılanamayacağına göre, ithalat artacak. Dünya piyasasındaki konumuzu nedeniyle daha pahalı gübre ithal edeceğiz. Demirel bunu bir miktar düşülmüşe benziyor. Dışarıdan daha çok ithal ettiğimiz amonyaklı gübrelere indirim oranı daha az. Daha az ithal ettiğimiz yerli hammaddelere dayanma olanağı daha bü-

yük olan fosfatlı gübrelere indirim oranı daha büyük. Ancak fosfat ve fosfatlı gübre dahi dışa bağımlılık devam edeceği için indirim oranlarındaki bu oynama pek işe yaramayacak. Kısacası, gübre indiriminin hazineye ve döviz rezervlerine, etkisi büyük olacak.

Tarım kesimindeki oylara ulaşmanın gübreden başka yolu da var. Bunlardan biri taban fiyatları. Cephe'nin taban fiyatlarındaki niyeti oldukça belirgin. Taban fiyatlarına % 40 oranında zam yapılacağı söylentileri şimdiden yayılmış durumda. Cephe'nin bu konudaki hassasiyeti belli olduğundan, çeşitli kesimler şimdiden isteklerini sıralıyorlar. İzmir Ziraat Odaları Başkanı, "Türkiye'de taban fiyatı artışı yavaş, bu yıl üreticinin korunması lazımdır. "diyerek perdedeyi açtı. Bunu başkaları da izleyecek. Büyük sermaye çevreleri ise öteden beri taban fiyatlarının yüksek değil, "gerçekçi" olmasını isterler. Ama hükümetin "eli bağlı"; yüksek taban fiyatı vermek zorunda. Gerekçeler şimdiden hazırlanmaya başlandı. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal, "Dünya pamuk fiyatları artıyor, bu nedenle bu yıl yüksek taban fiyatları verebiliriz" diyor. Bu, sermaye çevrelerini ikna eder mi, bilmiyoruz. Ancak sermaye de kendi hükümetine sahip olmanın bedelini ödemek zorunda.

MUHTARLARIN KIYMETİNİ BİLENLER

Yalnızca Ziraat Odaları ya da diğer üretici birlikleri değil Muhtarlar da Cephe'nin yumuşak lafını bulup saldırıya geçmiş durumda. Ankara'da

toplanan muhtarlar, "Sandık da bizde, anahtar da" diyerek iltimatı verdiler. Daha önce reddedilen "Muhtarlar Maaş" önerisi, "anahtar ve sandığa" sahip çıkabilmek için bu kez yeniden ortaya sürüldü. Türkiye'deki muhtar sayısıyla maaş tutarı çarpımı kadar bir yük daba binecek hazineye.

TARIMDAN SANAYİE

Cephe hükümetinin tarım kesimine ilişkin politikası böyle. Sanayi kesimine gelindiğinde işler daha çapraşık. Çapraşıklığın nedeni, yalnızca seçim politikası ile işverenlerin bazı istekleri arasındaki uyumsuzluk değil. Kapitalist düzene özgü başka ilişkiler de çapraşıklığı artırıyor. Örneğin enflasyon gerçeği ile, sermaye çevrelerinin tasarrufları artırma ve bunlardan yararlanma isteği arasındaki ilişki gibi. Sermaye kesimi, öndegelen sorunun finansman sorunu olduğunu yıllardır tekrarlıyor. Sanayicilerle Bankalar arasındaki ilişki bu sorunu çözecek ölçüde gelişmiş değil. Giriye üç ana kaynak kalıyor. Kişisel tasarruflar, Kamu Tasarrufları ve Dış Krediler. Kamu Tasarruflarından söz etmek güç. Tersine kamu kaynaklarının israfı söz konusu. Büyük

metin çulhaoglu

DÜNYA Kapitalizmi yeni bir bunalım yaşıyor. Bu bunalımın kaynağı, kapitalist düzenin kendi yasalarıyla işleyişi. Kapitalist Sistem en büyük bunalımını 1930'larda yaşadı. Alınan yeni tedbirler sayesinde, artık bir daha bunalım olmaz deniyordu. Ama böyle olmadı; Üstelik, dünyamızdaki koşulların değişmesi, yeni durumların ortaya çıkması, bunalımlara yeni özellikler kazandı. 1930'larda dünyada bir tek sosyalist ülke vardı. Bugün ise bir Sosyalist Sistem, Sosyalist bir dünya var. 1930'larda henüz "tarihin nesnelere" olan üçüncü dünya ülkeleri bugün sosyalist sisteme ilişkilerini geliştirerek tarihin yapılcısı arasına katılıyorlar. Dünya kapitalizmi kendini koruma kavgası verirken her cephe de yeni saldırılarda bulunuyor. 1930'ların bunalımı Keynes Teorisini yaratmıştı. Yeni bunalım da yeni Ünlülerini veriyor. Bir yandan devlet müdahalesi, planlama gibi "düşmana ait" silahlara başvurulurken, öte yandan, yeni durumu açıklamak üzere "ultra-modern" iktisat teorileri ortaya atılıyor.

"İKTİSAT İLİMİ" ile Ekonomi Politik arasındaki kavgaya, iki dünya görüşü ve sistemi arasındaki mücadeleden ideolojik plandaki görünüşlerinden biri. "İktisat İlimi", kapitalist düzeni veri alan, ekonomik olgu ve gelişme-

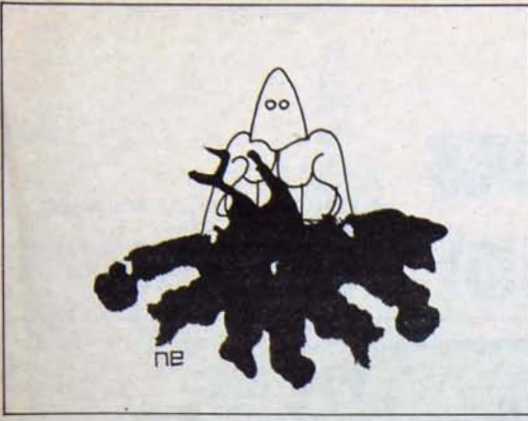
leri toplumsal bütünlüğünden soyutlayan, kısacası, kapitalizmden başka düzen tanımayan bir "ilim". Örneğin, tekeli piyasada koşullarında fiyatların daha yüksek olacağını söyler, orada kalır. Tekellerin neden dağıldığına, ne gibi sonuçlar getirdiğine hiç dükunmaz. Ya da, alınan tedbirlerle kapitalist düzenin "rasyonelleştirmesi" söylemekle yetinir; bu "rasyonelleşmenin" temelinde daha çok kâr dürtüsünün yattığını bir yana bırakır. Ekonomi Politik ise, ekonomiyi dinamik bir gelişim içinde değerlendiren, toplum biçimlerine özgü yasaları ortaya çıkararak ve en önemlisi bu yasaların toplum tarafından toplum yararına yönlendirilebileceğini öneren bir niteliğe sahip. Başka bir deyişle, "İktisat İlimi" veri alıcı ve mozur gösterici; Ekonomi Politik ise eleştirici ve değişime yönelik.

TÜRKİYE, Dünya Kapitalist Sistemi içerisinde yer alan bir ülke. Özelliği, geri kalmışlığı ve emperyalizme bağımlılığı. Buna karşılık, iki dünya görüşü, iki sistem arasındaki kavgaya Türkiye'de de sürüyor. Sermaye, Türkiye'de de ideolojik planda kendini koruma savaşı veriyor. Sermayenin rakibi işçi sınıfının bilimi. Sermayeden yana "İktisat İlimi"nin karşısında, işçi sınıfının Ekonomi Politiktiği yer alıyor.

"İKTİSAT İLİMİ, VE

ANCAK Türkiye'de biraz daha farklı bir durum söz konusu. Türkiye'de işçi sınıfının bilimine karşı "ultra-modern" iktisat teorileri öne sürülüyor; klasik iktisadın ilkel silahları kullanılıyor. Tabii ufak tefek rötuşlarla. Söylenenler, yayılmak istenenlerden bazıları şöyle: Serbest rekabet vardır ve geçerlidir; burjuvazi "tarihsel dinamizmi"ni yo da ilerliciliğini kullanma durumundadır; bürokrasi, bu dinamizmi küstekleyen bir rol oynamaktadır. Bunun gibi daha nice. Sanki, 18.-19. yüzyıllarda yaşıyoruz. Sanki burjuvazi çağımızda da en ileri Üretici güçlerin temsilcisi, daha ilericiyi yok.

SERMAYE cephesi, kendi açısından elbette bunları yapacaktır. Önemli olan, işçi sınıfı hareketinin bu saldırı karşısında gerilememesi. Ama gerileyenler var; bu gerileme onları teslimiyete kadar götürüyor. İdeolojik mücadelelenin bu alanındaki gerilemesinin temelinde birçok neden var. Bunların başında, işçi sınıfının kendisine ve siyasal temsilcilerine vurulan darbeler geliyor. Siyasal örgütün zayıfladığı ya da başına başka işler geldiği dönemlerde başıbozukluk, sermayeye teslimiyet de artıyor. Geçtiğimiz dört yıl içerisinde alan da bu. SERMAYENİN ideolojisine teslimiyet kendini çetirtli biçimlerde göstermekte. En belirginini, "sanayileş-

SOĞUK SAVAŞ

sermaye çevrelerinin öteden beri üzerinde durdukları Tarım kesiminin vergilendirilmesi ise Milliyetçi Cephe Hükümetinin işi değil. Sermaye bir süredir kişisel tasarruflara göz dikmiş durumda. Tahvil ve hisse senedi piyasası bu tasarrufların sermaye kesimine aktarılmasını amaçlıyor. Bunun da sınırları var. Fiyat artışlarıyla başedemeyen, geçim sıkıntısındaki halk nasıl tasarruf yapacak da parasını bankaya yatıracak, hisse senedi ya da tahvil alacak? İşadamları da bunun bilincinde. Bu nedenle, özellikle gıda maddelerinde tasarrufları artırmak ve pazarı genişletmek için yüksek fiyat artışlarının karşısına da görünüyorlar. Ama fiyat artışlarının sebebi kendileri olduğu için, önerdikleri çözüm üretim artışı değil, ithalat. Böylece hükümet ve sermayenin uyuşum noktalarından biri daha ortaya çıkıyor. TÜSİAD Başkanı Feyyaz Berker, açık açık gıda maddeleri ithalatına gidilmesini öneriyor.

Bu tablodan sonra, gerek kamu kesimi, gerekse sanayiciler için son günlerde dış borçlanmadan söz edilmesinin nedeni ortaya çıkıyor. (Hükümet iç kaynakları seçim ekonomisinde kullanacak; dış kaynaklara baş vurmak zorunda. Sermaye kesimi de finansman sorununa içeride şimdi - lik köklü çözüm bulamıyor. O da dışarıdan kredi almak zorunda.)

Dört partili ve dört renkli hükümet, Türkiye için zaten yeterince renkli bir tablo veriyor. Buna rağmen dış politik ilişkilerdeki gerginlik tabloya yeni renkler katıyor. Yunanistan'la ilişkilerde soğuk savaş ortamına girildi. Cephe hükümeti bu gerginliği kullanmak isteyebilir. Soğuk savaş, Cephe'nin işçilere, öğrencilere ve yurtsever memurlara karşı yürüttüğü savaşı örtbas etmede kullanılabilir. " Seçim yatırımları" politikasına karşı demokratik güçlerden gelecek tepkiler "milli birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz bir dönemde" baskı altına alınabilir. İşverenlerin işçilere karşı açıkça savaş ilen ettiği bir ortamda Erbakan "İşçi-İşveren kavgası Batı'ya özgüdür, bizde görülmez" di-yerek ilk sinyalleri veriyor.

Milliyetçi Cephe'nin hükümet ortamı bu, niyetleri de bunlar. Cephe, her ortamı ve her olanağı, seçim şansını kullanmak ve demokratik cepheyi susturmak için kullanacak. Beklenen de zaten buydu.

Genelkurmay Başkanı Sayın Orgeneral Semah Sancar askerlerin daha iyi değerlendirebileceği gibi, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yetistirdiği mümtaz ve değerli kumandanlarımızdan biridir.

1970 yılından bu yana son beş yıllık kritik dönemde Ordu Komutanı, Kara Kuvvetleri Komutanı ve Genelkurmay Başkanlığı gibi en önemli veyüksek görevlerde bulunmuş bilhassa son yıllarda yaşadığımız anarşik ortamda Ankara Sıkıyönetim Komutanlığını da yapmış - tir.

Silahlı Kuvvetlerimizin rayına oturulması disiplin, eğitim ve sefer görevleri ne intibak bakımından Sayın Sancar'ın sarfettiği gayretler çok büyük olmuş, bilhassa ordu içine saza gayreti gösteren sol ve aşırı sol faaliyetlerini de kökünden temizlemiştir.

Bunun yanında Silahlı Kuvvetler men suplarımızın maddi ve manevi yönden refaha kavuşması için bütün imkanları kullanmış ve bunda da başarı sağlamış - tir.

Orgeneral Sancar, devlet istihbaratına en çok vakıf olan kişilerden biri olarak Ecevit Hükümetinin çıkardığı af kanunu için de ağırlığını koymuş, bu tutumu ile Atatürkçü, Milliyetçi, Hür Demokratik Parlamenter rejimi daima müdafaa etmiştir.

Sayın Genelkurmay Başkanı, Ecevit ve Sadı İrmak'ın Başkanlık dönemlerini yaşadıkdan sonra, bugün Parlamento - dan güvenoyu almış Milliyetçi Atatürk - çü yeni bir hükümetin başbakanlığına getirilmiş Sayın Demirel ile de birlik te çalışma durumundadır. Silahlı Kuvvetlerle-Hükümet ve hatta Sayın Cumhurbaşkanlığı arasındaki ilişkileri titiz bir itina ile muhafaza etmesini başaran Orgeneral Sancar'ın daima meşru olan tutumunda bir değişiklik olacağını sanmıy - ruz.

Ancak, Sancar'ın yeni Başbakan Demirel ile kendinden önceki iki başbakan arasında bazı farkların ve görüş ayrılıklarının bulunduğunu kesinlikle müşahade edecektir. Evvela şunu belirtelim ki, Sayın Ecevit, Türk Silahlı Kuvvetlerinin başardığı Kıbrıs Zaferini kendisine malet -

miş, bunu partisi için oya tahvile çalışmış, devleti yıkmaya uğraşan komünist anarşistleri affettirebilmek için bütün gayretini sarfetmiş ve devletin TRT'sini Ulusal Kurtuluş Ordusu organı haline getirmiştir. Bununla yetinmeyip memleket te fikir özgürlüğü sloganı ile komünizm tehlikesini örtbas etmeye çalışmış buna mani olmak isteyenlere ise Faşist damgasını vurmuştur. İşte Sayın Sancar Genelkurmay Başkanı olarak sükunetle bunları göğüsleniş ve böyle bir Başbakanın en kritik dönemde vazifeyi bırakarak nasıl firar ettiğini de görmüştür.

İkinci Başbakan, hocamız Sayın İrmak'ın hükümeti ise güvenoyu almamasına rağmen, normal devlet işlerini göcü yeterince yürütmeye çalışmıştır. Buna idareyi maslahatçılık da denebilir. Ancak, döneminde büyük aksiyonlar için olayların çıkışında Sayın İrmak sol ve aşırı solun saldırdığını cesaretle ifade edip, ortaya koymamıştır. Bu suretle kısa bir dönemde yurt sathında kendisini ebediyete kadar yüceltebilecek tutum ve davranışları değerlendirememiştir.

Haibuki 1945-1946 ların Başbakanı Sayın Şükrü Sökmenazer TBMM'de komünizm tehlikesini açıklamak cesaretini göstermiştir. İrmak ise, benim zamanım da bir olay çıkmasını zihniyeti ile hare - ket etmiştir. Sayın Orgeneral Sancar bu dönemde de yaşamış ve görmüştür.

Bugün programına açık şekilde komünizm ve anarşi ile mücadeleyi ilke olarak alan Cumhuriyet Hükümetinin yeni Başbakanı Sayın Demirel 1965 ve 1969 lara nispetle çok daha tecrübeli ve bilinçli vazifeye başlamıştır.

Bugün aynı fikir ve aynı düşünce üzerinde birleşen bir Uriomvira (Korutürk - Demirel-Sancar) zannediyoruz ki, son Türk devletini iç ve dış tehlikelere karşı en etkin ve en yetenekli şekilde koruyup kollayacak bir lider kadrosu halinde oluşmuş bulunmaktadır.

Bu yolda başarılar kazanmalarını, sağlık, sıhhat ve mutluluk içinde görev yapmalarını dileriz.

YARATTIĞI FETİŞLER

me fetişizmi" ve bunun sonucu olan burjuva kuyrukçuluğu. Çeşitli istatistiklerde, Planlama Raporlarında görürüz, okuyoruz: Türkiye'nin Milli Gelirinde sanayinin payı giderek artıyor; önmümüzdeki yıllarda sanayinin Milli Gelire katkısı tarıminkini aşacak; Tarım kesiminin toplam nüfus içerisindeki payı azalıyor vs. vs.

BUNLAR hep doğru. Herkes bu verilerden yararlanma zorunda. Ama çıplak istatistikler tek başlarına çok şey söylemezler. Öyleyse bu verilerin nasıl ve hangi çerçevede içerisinde değerlendirileceği sorunu çok önemli. Sermaye ve ona teslim olanlar işçi sınıfı sosyalistleri bu verileri farklı yöntemlerle değerlendirirler; farklı sonuçlara ulaşırlar. Veriler, Dünya ve Türkiye'nin bugünkü koşullarından soyutlanıp "iktisat ilmi" çerçevesinde değerlendirilince, emperyalizme bağımlılık, sanayileşmenin, kentleşmenin çarpıklığı ve sınırları, daha ileri üretici güçlerin varlığı bir yanıyla, rakırlar, unutulur. 200 yıllık bir tarih yanılışına düşü - lerek, geçmişin burjuva önderliğindeki dinamik sanayileşmesi, emperyalizme bağımlı çarpık sanayileşme ile aynı kefeye konur.

BİR KEZ yanlış yapıldı mı gerisi de geliyor. Sözü - nü ettiğimiz yanlışlığı kendini siyasal plonda sık sık bel -

li ediyor. Büyük sermayenin siyasal örgütlerine "ilericilik", "demokratiklik" yakıştırılıyor. Oysa, üretici güçler alanında olduğu gibi, demokrasi alanında da burjuvazi çoktan aşılımıştır. Bu unutuluyor. Burjuvazi, "ilerici" kabul edildiği için, oksaklıkların, kötülüklerin sorumlusu olarak başkaları aranıyor. Sözde bulunuyor da. Örneğin, her dönem burjuvaziye sadakatle hizmetten başka bir kusuru olmayan bürokrasi, anti demokratik uygulamaların suçlusu, gelişimin frenleyicisi olarak gösteriliyor. 12 Martla birlikte bu yanlışlıklar yazgınlık kazandı. Bürokrasi, kimilerinin elinde, burjuvazinin "günah keçisi" yapıldı. 12 Mart hükümetleri, bürokrasinin "üçüncü yol"cu, "Bonapartist" temsilcileri, olarak gösterildi. "Bonapartist" uygulamanın, dışta "Üçüncü yol"cu görünerek temelde büyük sermayeye hizmet etmekte görevli olduğu yine unutuldu. Erim-Demirel kapışmalarına, Bonapartizm-Burjuvazi, daha da ötesi bürokrasi-halk gelişikleri yakıştırıldı.

SAÇLAM temele, bilime oturulmodıkça, bir uş yanılığı ters uça yanılığları dürtüklüyor. Türkiye'de, hakim sınıf diye yıllar yılı göbekli, kasketli, çizmeli ve kimilerince de "kamçılı" ağalara, sonradan görme vurgunculara böylesine şarflanıldı ki, kibarı görünüşü, "kü -

türlü" ve sinematekçi kapitalistlere hemen "dinamizm" ve "gerçek burjuva"lık yakıştırıldı. Değindiğimiz temel yanlışlığı, böyle şarflanmalar ve bunlara duyulan tepki de rol oynuyor.

YANILGILARIN nedeni şu ya da bu olabilir. Daha önemli, bunların etkilerinin kırılması. Temel yanlışlıkların özellikle işçi sınıfı hareketinin baskı altına alındığı, bölündüğü dönemlere denk düşmesi, bu etkilerin kırılmasına ilişkin ipuçlarını veriyor. Baskı dönemlerinin sonuçları olarak yalnızca kapatılan örgütleri, hapse atılan ya da öldürülen insanları, yasaklanan kitapları görmemek gerek. Burjuvazinin ideolojik alanda kazandıklarını da değerlendirmeye zorunluluğu var. "Ka - çış Edebiyatı", seks yayınları ve filmleri neyin ürünüyse "burjuvazinin dinamizmi", "ilericiliği" türünden görüşler de aynı yerden kaynaklanmaktadır.

YENİ BİR toparlanma dönemine giriliyor. Bu dönemde, sermayenin kapardıklarını teker teker geri almak gerekiyor. Sermayeye karşı mücadeleyi yeniden ön plana çıkarmak gerekiyor. Sermayeye ve kuyrukçuları "vul - garsınız", "sömürü edebiyat yapıyorsunuz" diyeceklerdir. Varsın desinler. Hedef, dediğimiz gibi sermayeye karşı mücadele; ona akıl hacalığı etmek, bürokrasi vb. gibi "düşmanlardan" korumak değil.

DÜNYADA YÜRÜYÜŞ

"FEDERE DENKTAŞ DEVLETİ,,

● KIBRIS'TA ACILARIN TEK SORUMLUSU GEÇMİŞTE VE BUGÜN ADA'YI EMPERYALİZMİN DENETİM VE SÖMÜRÜ ALANINA SOKMAK İSTEYENLER VE BUNA SES ÇIKARMAYANLAR.

Önce bir uyarı. Kıbrıs sorununun bugün için birincil yönü, Ada'nın bağımsızlığı ve bütünlüğü. Bugün düşülecek en büyük yanılgı bundan farklı düşünmek. Elbette toplumsal ilerlemeden yana olanlar için.

Toplumsal ilerlemeye karşı olanların silüü belli. Ada'nın bağımsızlığı sorununu arka plana itecek gerekçeler yaratılabilmek. İlericilerin yapacağı şey önce bu oyunu bozmak. Kıbrıs trajedisinin, Ada'nın bağımsızlığına el uzatılmasının sonucu olduğunu her defasında hatırlatmak. Bunu kişiler önünde kanıtlamak.

Herkes bu trajediyi doğru kavramak zorunda. Kıbrıs'ta acıların tek sorumlusu, geçmişte ve bugün, Ada'yı emperyalizmin denetim ve sömürü alanına sokmak isteyenler ve buna ses çıkarmayanlar. Ada'yı siyasal ve ekonomik yönden emperyalist denetim altına sokacak her giriş, çekilen acıları ve toplumsal gerilimi artıracak. Faşist yöntemin heveslilerinin rüyası da bu. Faşist baskılara emperyalizmden başka neden aramamalı.

PAZARLIĞIN HANGİ AŞAMASI ?

Bugünlerde Viyana'daki topluluklararası görüşmeler başlamış olacak. Başarı şansını ölçmek için toplantıya katılanları tanımak yeterli. Ama aralarında bugün kimlerin olduğunu da unutmamalı. Hazırlanan mizansenin görmek gerekli.

ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Hartmann'ın Ankara ziyareti bu çerçevede dışında değil. Bu ziyaretin özü, Kıbrıs'ın NATO içi pazarlıklara konu edilmesidir. Bu ziyaretin, bir yandan topluluklararası görüşmelerin diğer yandan da NATO Bakanlar Konseyi toplantısının yaklaşmasıyla yakın ilişkisi var.

Türkiye'de MC hükümetinin kurulması da Kıbrıs'la ilgili gelişmeleri belirleyen ana halkalardan biri. MC olayının diplomatik kanallarındaki etkilerini ilk bakışta görmek mümkün.

kün değil. Tahminlerin gerçekliğini zaman gösterecek. Fakat başka yöndeki etkilerini görmek için kör olmak gerekli **GÜN KİMİN GÜNÜ ?**

Kıbrıs'ın Türk "kesim" içinde at oynatan çıkar çevreleri, MC hükümetine en çok senenlerin arasında. Faşizan emeller peşinde koşanlar, yanlış ışığı almak için Türkiye'de MC hükümetinin güven oyu almasını dahi beklemediler. Ecevit Hükümeti zamanında Türkiye'den Kıbrıs'a atanan Plajlama ve Koordinasyon Bakanı Alper Orhon'un "azledilmesi" bunun göstergesi. Bu sayfada yer alan bir dost mektubu, Denktaş'ın bu son üç kağıdını gerçekçi biçimde değerlendirdiyor.

Kıbrıs'ın Türk kesimindeki bizans oyunları ve faşist baskılar yeni değil. Bunlar, Denktaş sultanının ayrılmaz parçaları. Ancak, 1974 yazından bu yana faşist tasarıların yeni bir evreye girdiği de gerçek. "Federe Denktaş Devleti"nin ilanı bu yeni dönemin simgesi.

Kurucu Meclis'in oluşturulması sırasında çevrilen dolaplar Türkiye kamuoyunda yankısını buldu. Denktaş'ın tağıtiği açıktı. Amacı, kendisözünden çıkmayacak dar bir çıkarıcılar klişini bir oldu bitiyile Türk topluluğunun başına musallat etmek. Geniş bir ilerici aydınlar topluluğunu bağfiye etmek. Bu plan yeterince işlemedi. Bütün çabalara rağmen sayıları az da olsa bir ilerici grup Kurucu Meclis'e girmeyi başardı. Üstelik kimi yerde Denktaş'ın en çok güvendiği kuruluşların temsilcileri olarak.

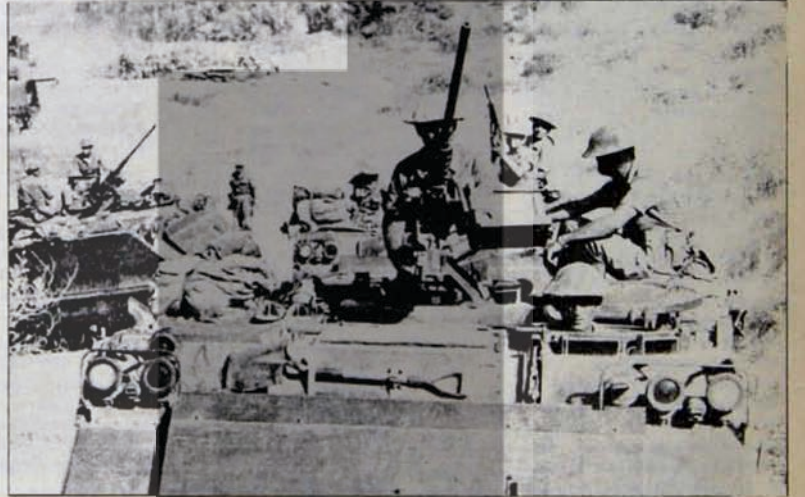
Denktaş'ın "Anayasa" tasarısı, Kıbrıs'ın birbizans'a çevrilmeye düşerinin ikinci büyük belgesi. İnsanın evinde yalnızken kurabileceği planları bir Anayasa tasarısı olarak ortaya çıkarma cüretini nasıl bulduğunu sormak gerekli. Kıbrıs'ta ve Türkiye'de egemen çevreler bu "Anayasa" tasarısını alkışladılar. Demokratların

DENKTAŞ,
SÖMÜRGE
SAVCILIĞINDAN
"FEDERE
DEVLET"
BAŞKANLIĞINA

KİME
ÖZGÜRLÜK ?

tepkisi ise sanıldandan büyük oldu.

OYNAMAK İSTEYEN
GELİN DE "YERİM DAR"
DER.

Bu dikta planlarının hangi güçler tarafından beslendiğini bulmak zor değil. Hangi amaçla yönelik olduğu da ortada. Dost mektubu buna da ışık tutuyor. Kısa ve öz: Kıbrıs'ın taki Türk büyük sermaye çevrele-

ri 1974 yazından bu yana pembe düşler görüyor. Amaçları, Türkiye'de büyük burjuvaziden alacakları destekle ganimetlerin üstüne oturmak. Yani sermaye biriktirmeli. Oynamaya hevesli gelin yerini dar buluyor, açılışın istiyor. Faşist tertiplerin hedefi de bu.

Kıbrıs'ta büyük sermaye, daha tam aradığını bulamadı. Bir kısmı hariç. Örneğin, büyük ithalat-ihracat şirketi ETİ

ETİ'nin geçen yazdan beri yaptığı ithalatın tutarı 2.5 milyon sterline ulaştı. Değme bir "tekel" oldu. Ama bir kısmı daha rahmet görmedi. Bunun nedeni savaş ortamının getirdiği ekonomik sıkıntılıklar. Döviz kıtlığı bunların başında. Bunların sermayenin dilediği yönde çözülmesi gerekli.

Sermayenin gözünde asıl tüten "Kamu İktisadi Kuruluşları". Bunların başında Kıbrıs

TARİHTE BU HAFTA

DÜNYA

29 NİSAN-5 MAYIS

● 30 Nisan 1945

Milyonlarca insanın ölümlü ne yol açan, bütün dünyada madde ve manevi yıkıntılar yaratan, faşizmin ağabeyisi Hitler, hasta ruhunun yarattığı dünya

egemenliği masalının göktüğü nü görünce karısı ile birlikte intihar etti.

● 1 Mayıs 1960

Pilot Gary Powers'ın bulunduğu U-2 Amerikan casus uçağı Sovyetler'de düşürüldü. 16 Mayıs'ta yapılması kararlaştırılan Paris zirve toplantısına Sovyet delegeleri katılmadı. U-2 casus uçağının düşürülmesi soğuk savaşın en ö-

nemli olaylarından biri olmuş tur.

● 1 Mayıs 1961

Küba Sosyalist Halk Cumhuriyeti ilan edildi. Batı yarım küresindeki ilk Sosyalist Cumhuriyeti olan Küba'da sosyalizmin kurulması, Amerikan emperyalizmine indirilen en büyük darbelerden biridir. Küba Sosyalist ülkeler arasındaki dayanışmayı en iyi uygulayan ülkelerden biri olarak saygın bir yere sahiptir.

● 1 Mayıs 1970

Amerikan askerleri Kamboçya'ya girdi. ABD Vietnam'daki Amerikan askerlerinin Vietnam ulusal Kurtuluş Kuvvetleri ve Kuzey Vietnam işlerine saldırmak amacı ile Kamboçya sınırını aşmalarını bildirdi. Kamboçya hükümeti, ABD'nin bu hareketi kendilerine haber vermeden başlattığını söyledi. Kamboçya millî güçleri ile Amerika arasındaki savaş son günlerde görüldüğü biçimde

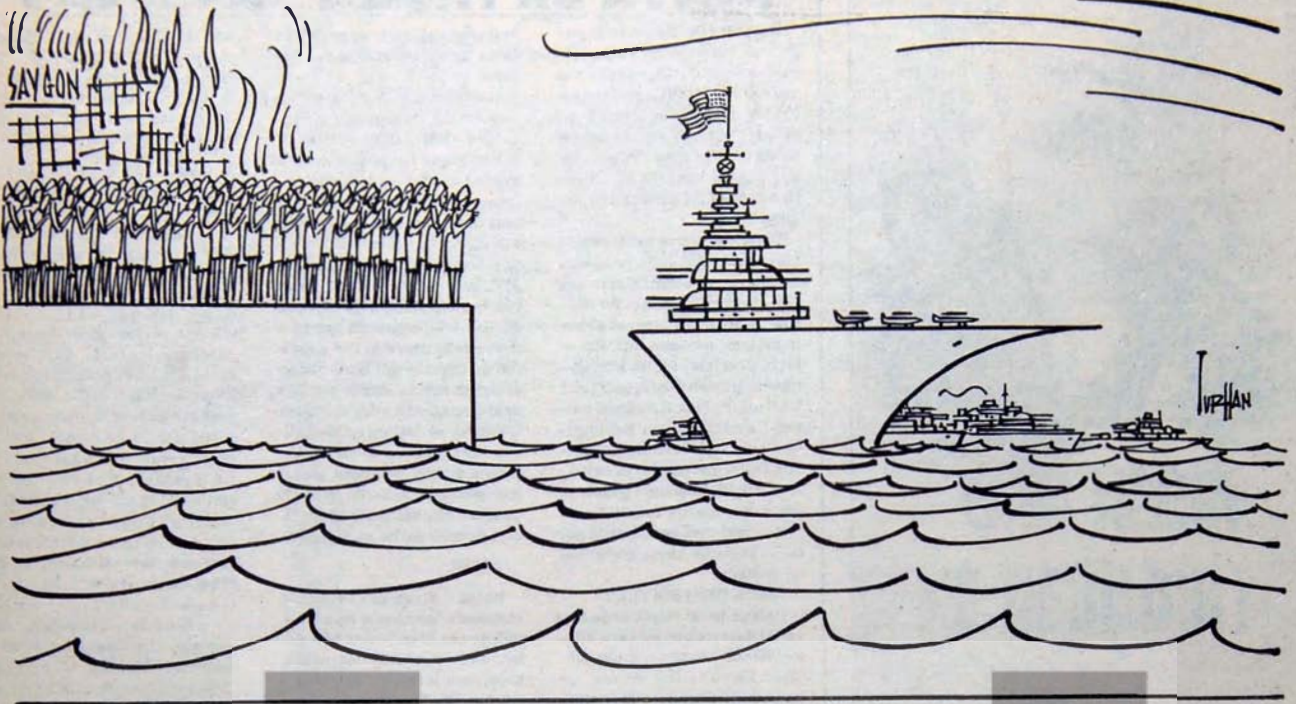
emperyalizmin kesin yenilgisi ile sonuçlandı.

● 5 Mayıs 1936

İtalyan kuvvetleri Addis Ababa'yı aldı. Faşist İtalyan Kuvvetlerinin saldırganlıklarının ve İtalyan imparatorluğu hayalının ilk kurbanı olan Habeşistan, tüm çabalarına rağmen üstün düşman kuvvetlerine yenildi. Haile Selassie Filistin'e, oradan da İngiltere'ye kaçtı

Turhan Selçuk

SAYGON'U TERKEDEN AMERİKÂN ORDUSU GERİDE YARIM MİLYON GAYRI MEŞRÜ ÇOCUK BIRAKTI (BASINDAN)

MADAM BATERFLAY 1975...

Sanayi İşletmeleri Holding geliyor. Holding'in sermayesi % 50 Türkiye'nin, yüzde 50 de Kıbrıs "Federe Türk Devleti" nin Holding'e ait 300 küsur fabrika var. Bunların tümü Rumlar'dan "devralınan" işletmeler. Holding'in sermayesi kadar geniş bir mal alanını kapsıyor. Rumların bir kısmı Lefkoşe ve Magosa'daki organize sanayi bölgelerinde. Denktaş'ta Alper Orhon'un "münasebetsizliği" bunların kamulaştırılmasını istemesi. Özel sermayenin beklediği ise bu Holding'in ve benzerlerinin "halka" açılması. Hesap bu kadar basit.

KALKINMADA HİSSE SAHİBİ OLMAK

Denktaş'ın bu "kalkınma hamlesi" ile ne gibi bir ilişkisi olabilir? Bu ilişki "hisse senedi" biçiminde. Örneğin E-Tİ şirketindeki, Saray Ltd. 'deki hisse senetleri. Bankalar'daki "büyücek" hesapları da Denktaş'ın bu kalkınma hamlesine duyduğu ilgiyi artırabilir.

Ekonomi politikayı belirliyor. Türk "kesim"inde güçlerini toplamaya çalışan faşist-ırkçı örgütlerin izahı bu. Denktaş Türkiye'den faşizm ithalini de üstlenmiş durumda. Her kazada bir "Ülkü Ocağı" kuruluyor. Bedava üniversite hazırlık kursları ırkçı-faşistlerin diğer bir örgütlenme alanı. "Hazırlanılan" bu üniversiteler tabii Türkiye üniversiteleri. Denktaş, bu komando "harekati" nin Çankırı Spor daresi ve oğlunun çıkardığı Zaman Gazetesi aracılığıyla yönetiyor.

DEMOKRATLARIN SORUMLULUĞU

Kıbrıs'lı İlerici-Demokrat Türkler bunun karşısında sandığı kadar güçsüz değil. Kurucu Meclis seçimleri bunun ilk kanıtı oldu. Anayasa tartışmalarında da bu görüldü. İlerici kesim Anayasa'ya bazı taleplerini sokabildi. "Federe Meclis" üyeleri sayısı 30'dan 40'a çıkarıldı. "Devlet Başka-

nı'nın, bakanların görevine son verme yetkisi kaldırıldı. Bakanlar Kurulu için güven oyu mekanizması getirilemedi; ancak güvensizlik oyu kabul ettirilebildi.

Denktaş kılığı şimdi Meclis seçimlerinin 1.5 yıl ertelenmesini sağlama çabasında. Bunu kendi söylemiyor. Adamlarına söylüyor. Bunun gerekçesi de bir Siyasal Partilerin sa zaten hazır olan tasarının bir ayda çıkarılması işten bile değil. Asıl amaç, sağa vakit kazandırmak. Denktaş kılığı bu planı gerçekleştirecek kadar güçlü gözüküyor.

Alper Orhon Ankara'ya son gelişinde, Kıbrıs'ta "sosyal demokrat" çizgide yeni bir Türki partisinin kurulacağını doğruladı. İlerici ve demokratların, faşist tertiplere karşı güçlerini birleştirmeleri yolunda ileri bir adım bu. Yani "Sosyal demokrat" partinin Cumhuriyetçi Türk Partisi'yle birleşmesi olasılığı kuvvetli.

"Sol muhalefet" adıyla anılan bu kesimin sorumluluğu büyük. Herşeyden önce Ada'nın bağımsızlığından ve toprak bütünlüğünden sorumlu olduğunu unutmamak zorunda. Faşizm kişilere ve gruplara bağlı değil. Faşizm sermaye egemenliğine bağlı. Sermaye egemenliği, her türlü dışa bağımlılığın sonucu. Toplumsal ilerleme, başta ekonomik bağımsızlıkta mülkünün bir ilk koşulu adil bir barış. Barışın ve toplumsal ilerlemenin bir bütün olduğu ve barışın parçalarına bölünemeyeceği a kıldan çıkarılmamalı. İkinci koşul ise, toplumsal ilerleme mücahede içinde olan halklarla eşit ekonomik işbirliği. Bunun önündeki en büyük engel emperyalizm ve NATO. Panzehiri ise, tüm yabancı askeri kuvvet ve üslerden arındırılması, tarafsız, barıştan yana, bağımsız ve demokratik Kıbrıs Cumhuriyeti.

KIBRIS'LI İLERİCİ BİR AYDININ TÜRKİYE'DEKİ BİR DOSTUNA GÖNDERDİĞİ MEKTUBUNU YAYINLIYORUZ.

Sevgili Kardeşim,

Uzun zamandan beri sana yazamadım. Kusuruma bakma. Zamanın akışı içinde yuvarlanıp gidiyorum.

Sen gideli burada değişen pek fazla birşey yok. Tabii değişen çok şey olmakla beraber esasta değişen bir şey yok. İdare aynı çıkarıcıların elinde. Yağma aynı şahısların inhisarında.

Son günlerin en büyük sürprizi. Alper'in azledilmesi. Gerçi biz uzun zamandan beri bekliyorduk ama güven oylamasından iki gün önce böyle bir harekete cesaret edileceğine pek ihtimal veremiyorduk. Heriflerin istihbaratı komandoların istihbaratı kadar varmış.

Kurucu Meclis umulandan başarılı çalışmalar yaptı. Kuruluş şekli bizleri korkutmuştu. Demokratik kuruluşların temsilcileri umulandan başarılı oldu. Kamu oyunun etkisi bu çalışmalarda etkisini gösterdi. Genel seçimlere katılmaya niyetli iktidar yanlıları demokrasiye açıkça karşı çıkmadılar. Sessiz iktidar çoğunluğu aktif muhalefet karşısında etkisiz kaldı.

İdeal bir anayasa olmamakla beraber şimdilik idare eder. İleride daha iyisini yapmaya gayret ederiz.

İdare eski tutumunu sürdürüyor. Sen burada iken Türk Bankası genel müdürlüğünden atılan şahıs Holding İdare Meclisi başkanı oldu. Anlayacağın iktidar çevreleri, ekonominin kilit noktalarını dayandıkları çevrelere dağıtıyorlar. Bu da kendi açılarından haklı sayılabilir. Meseleye toplum açısından bakılırsa bu derece haksız davranışlar düşünülemez.

Çarpışmaları bodrumlarda viski yudumlayarak geçiren çevreler ele geçen olanakların sahibi olmaya çalışıyor. Ecevit iktidarında ima etmeye bile cesaret edemedikleri şeyleri şimdi açıkça söylemeye, yapmaya başladılar. Sen buradayken, başladıkları devlet işletmelerini baltalama, kötüleme, kösteleme çalışmalarına geniş çapta devam etmektedirler. Şimdi ortamın oluştuğu kanaatına varan çevreler hücumu geçtiler. 20 Temmuz'a kadar Rum Tuğla Sanayi'nin komisyonculuğunu yapan Sağlık Bakanı'nın (Manyera) damadı (on bir sene Türk bölgesinde bir tuğla fabrikası kurulmasını önlemiştir) şimdi de PREMIX Amerikan asfaltı tesislerine el koymak istemektedir. Amerikan asfaltı yapan bütesislerin halen karayolları tarafından çalıştırılmasına çalışılmaktadır. Söylentilere göre, tesislere göz koyanlar bu tesislerin önemli parçalarını sökerek çalışamaz duruma getmelerini sağlamışlar. Şimdi de "Biz tesisleri en kısa zamanda çalışır duruma getireceğiz" diyorlarmış.

PREMIX tesisleri Bakanlar Kurulu'nun çatlamasına-zaten bir bütün değildi-yol açtı. Manyera bu konuda ısrar ettiği takdirde Kabinde değişiklik gerekecektir. Alper'in Bakanlıkta olduğu müddetçe bu konuda taviz vermemiştir. Şimdi ne olacağı merakla beklenmektedir. Bu tesisler bir şahsa devredildiği takdirde devlet elindeki tesisi bir şahsa devredip, onun yeğane müşterisi olacaktır. Bilindiği gibi açılan yolların asfaltlanması için geniş çapta malzemeye ihtiyaç duyulacaktır.

Bu tesislerin özel teşebbüse devredilmesine cesaret edilebilirse kapı açılmış olacaktır. Kapının açılması da uzun zamandan beri yapılan çalışmaların hedefe ulaşması demek olacaktır.

Bana kalırsa her gün daha fazla bilinçlendiğine şahit olduğumuz kamu oyu ümitlerinin üstünde etkili olmaya başlamıştır. Bu bilinçlenme Yönetim'i ıtrkütmeye başlamıştır. Hele Alper kısa zamanda partinin başına geçip planlı bir muhalefete başlarsa seçimlerden önce Sanayi tesislerinin özel sektöre devredilmesine cesaret edilemeyecektir. Seçimler demokratik yapılırsa da bir daha iktidara gelmeleri düşünülemez.

Tüm tanıdıklara ve eşine hürmet, sevgi ve selamlarımı sunarım.

İTALYA'DA FAŞİZM HEVESLERİ

KARL MARKS

Sosyalizmin kurucusu büyük devrimci Karl Marks 5 Mayıs 1818'de doğdu.

Alman felsefesinden, İngiliz ekonomi biliminden ve Fransız devrimci mücadelelerinden etkilenen Marks evrensel Bilimsel Sosyalizm öğretisini yarattı. Olayları materyalist açıdan değerlendirerek ve diyalektik analiz metodunu kullanarak toplumların gelişimini ve değişimini açıkladı. Marksizmin özü olan ekonomi politik teorisini geliştirdi. Tarihin sınıf mücadeleleri tarihi olduğunu ve bu mücadelede proletaryanın görevlerini gösterdi. Marks, Engels ile birlikte işçi sınıfının devrimci mücadelesinde aktif olarak yer aldı ve bu mücadele biçimlerini hala güncelliğini yitirmeyen Manifesto'da belirtti. 1872'de doğum yıldönümünde büyük devrim ustasını saygıyla anarız.

Önümüzdeki Haziran'da yapılacak kısmi yerel seçimler yaklaşırken Ortak Pazar'ın "hasta adam"ı İtalya'da siyasal tansiyon birdenbire yükseldi. Ağır yaralı genç bir komünistin 20 Nisan'da ölümü ile son haftalardaki faşist terör hareketlerinin kurbanları üçe çıktı.

Ülkedeki demokratik güçlerin cevabı sert oldu. Soldaki partilerin ve sendikaların çağrısıyla 10 milyon işçi 20 Nisan'da bir saatlik genel grevle faşizmi protesto etti. Binlerle devrimci faşist sürpütülerin peşine düştü, hadlerini bildirdi. İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Berlinguer Başbakan Moro ile görüşerek faşist hareketlerin ezilmesini, silahlı komando gruplarının dağıtılmasını istedi. Parlamento'daki tüm demokratik partiler faşizme karşı güçbirliği ne çağırıldı.

KİMİN DESTEĞİYLE?

İtalyan halkı bugünlerde Musolini faşizminin mezarı gömülüşünün otuzuncu yılını kutluyor. Fakat faşizm bu son olaylarla kanının tüm kurumadığını gösteriyor. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik bunalımdan yararlanarak başını zıman zaman deliğinden çıkaracak cüreti gösteriyor. Giriştiği cinayetlerin bugünkü hedefi demokratik güçleri ve işçi sınıfını yıldırmak. Küçük burjuvazinin ve İtalyan toplumunun diğer orta katmanlarının gözünü korkutmak ve faşist bir yönetimin psikolojik temellerini yaratmak.

İtalya'da neo-faşistlerin bu eylemleri özellikle 1968'den bu yana yoğunlaştı. Bu eylemler iki biçim alıyor. Birincisi doğrudan saldırı ve cinayet biçiminde. Yakıp yıkmak, sabotaj, bombalama. İkincisi kendi işledikleri cinayetleri solun üzerine yıkmak. Faşistler bu tertiplerinde provokatör göşist grupçuklardan özel bir yardım görüyorlar. Faşistler ve resmi,

kaşkırtıcı ajanlar ve grupçukların içinde rahatlıkla yer buluyor.

İtalya'da neo-faşistlerin başlıca örgütü İtalyan Sosyal Hareketi. -MSI-. MSI "militan"larını küçük burjuvazinin alt kesimlerinden ve lumpenproletaryadan devşiriyor. Fakat asıl desteğini büyük burjuvazinin gerici kesimlerinden alıyor. Daha doğru bir deyimle, MSI, İtalyan büyük burjuvazisinin hazırdaki beklediği yedek gücü. Devlet aygıtının üst kademe yetkililerinin bir kısmının bu örgütle içli dışlı olması bunun kanıtı. Bunun son örneği geçtiğimiz yıldan. Ulusal Güvenlik ve İstihbarat örgütünün başı General Miceli geçen Kasım ayında "darbeye teşebbüs"ten tutuklandı. Bu darbefeşistlerin son beş yılda giriştikleri üçüncü darbe girişimiydi

NİÇİN... ?

İtalya dünyadaki kapitalist ekonomik bunalımın en yoğun olduğu bir ülke. Fakat bu bunalımın temel nedeni dünyadaki bunalımın İtalya'ya da yansıması değil. Temel neden, içinde büyük tekellerin çıkarları, doğrultusunda yürütülen ekonomik politika. Bu politikanın özü, tarımdan ve sanayide büyük sermayenin, dev petrol şirketlerinin, spekülörlerin kamuyarılması. Toplumsal gereksinimlere yönelik yatırımların geri bırakılması, kamu hizmetlerinin pahalılaştırılması, mahalli idarelerin ekonomik bükükaya alınması. Enflasyon hızının yüzde 20'ye ulaştığı İtalya'da ücretler AET'deki en düşük düzeyde.

Bu durum tüm toplumsal tabakalarda artan bir huzursuzluğa ve köklü bir dönüşüm isteğine neden oluyor. Büyük burjuvazi orta katmanların huzur suzluğunu faşist yönetim özlemine çevirme çabasında. Faşist kampanyaların ilk nedeni bu. Hristiyan Demokrat partinin yönetici kütüğü bu alanda

MSI ile el altından işbirliğiyapıyor. 1971'de Leone MSİoylarıyla Cumhurbaşkanı seçildi. 1973 Nisan'ında Andreotti hükümeti yine MSI'nin desteği sayesinde güvenoyu aldı.

... VE KİME KARŞI?

Buna karşı demokratik güçlerin güçlerini birleştirmeleri ve köklü bir toplumsal dönüşüm programıyla büyük burjuvazinin karşısına çıkmaları zorunlu. İtalyan Komünist Partisinin politikası en başta bu görevin yerine getirilmesine yönelik. Komünist partisinin köklü dönüşüm programı hazır İtalya'da demokratik sürecin yeni bir evreye sıçramasını zorunlu görüyor. Bunun için, proletaryaya ile orta katmanların siyasal ve toplumsal birliğini sağlayacak bir "tarihsel uzlaşma" programı sunuyor tüm demokratik güçlere. Sendikaların, tam istihdam, daha yüksek ücretler ve daha iyi çalışma koşulları için ortak bir mücadeleye girmeleri de zorunlu. Komünist Partisi'nin "tarihsel uzlaşma" çağrısı Hristiyan Demokratik Partinin sol kesimlerine de yöneliyor. Bu parti, gerici - dinsel ideolojinin etkisi altında olmakla beraber geniş bir emekçi yığınlar, katolik işçi tabanına dayalı. Bu "tarihsel uzlaşma" programının başarı olasılığı tekellerin ırkütüğü, Faşist saldırıların ikinci amacı da, bu programın gerçekleşmesini engellemek. Saldırıların yerel seçimler öncesinde gelmesi bir raslantı değil.

Son olaylar faşistlerin bu umudunu kursaklarında bırakmış olmalı. Çünkü Demokratik güçler gerçek bir uyanıklık örneği gösterdiler. İşçi sınıfının faşist rüyalarını gerçekleştirme sine izin vermeyeceği en sert biçimde gösterildi. İşçi sınıfının, devrimci gençliğe yöneltilen saldırılara göz yummayacağı, onu kendi tarihsel ülkesinin kanatlarına aldığı faşistlere öğretili.

DÜŞENİN DOSTU

Bay Kissinger, kişisel diplomasi kozlarını tüketme noktasına geldi. Bunun göstergeleri pek çok. Güneydoğu Asya'daki

Orta Doğu'daki, Portekiz'deki durum ilk akla gelenler. Amerikan emperyalizmin açmazları elbette Kissinger'in kişisel başarısızlıkları sonucu değil.

Dünya gelişiminin doğal sonucu. Fakat diplomatların görevi, devletlerin politikasını kendi kişiliklerinde somutlaştırmak. Emperyalist devletlerin herkesten çok "aktör"lere ihtiyacı var. Politikayı eğlence bir tiyatro gibi göstermek, kitleleri politikadan uzak tutmanın en iyi yolu. Kissinger'in "yıldız"ının bir ara Hollywood kahramanlarına taş çıkartacak kadar parlaması bu yüzden.

Ama Hollywood yıldızlarının oldukça ortak bir kaderi var. Yıldızı sönen düşer. Ve düşenin dostu olmaz. Yıldızların sönp yenilerinin parlaması, film piyasasının sürekliliği için şart. Kapitalizmin bir kuralı bu. Devlet adamları da bu kuralın dışında değil. Kissinger'in son zamanlarda daha çok "yalnız adam" rollerine çıktığı dikkatlerden kaçmıyor.

Yıldızının sönmemesi için,

her aktörün, ilginç bir senaryo bulması gerekli. Emperyalist devletlerde politik senaryolar da tekellerin elinde. Kissinger bu yeni senaryoyu şimdilik Amerikan petrol tekellerinden ısmarlamış gibi.

AVRUPA'DA NE VAR?

Petrol tekelleri öteden beri ABD dış politikasının egemen unsurları. Amerikan dış politikasının ağırlığı şimdiden Avrupa'ya yöneliyor. Bunun nedenleri çeşitli. Bir kere, Avrupa ülkelerinde tekellerin iktidarını hedef alan sınıf mücadelesinin safaları hem genişliyor hem de pekleşiyor. Bu "bulaşıcı" hastalığı bloke etmek gerekli. İkincisi, son ekonomik bunalım Avrupa'nın kapitalist ekonomilerinde önemli gedikler açtı. Avrupa'lı yöneticiler, maddi ve parasal kaynaklarını gettikleri kapatacak biçimde kullanılmamasını sağlayacak politikaları arıyorlar. Bunun tek başlarına başarmaya güçleri

yetecek gibi gözüküyor. Yeni çelişkiler yaratmadan sorunları çözmeleri olanaksız. Bu durumun emperyalist cephe'de catlamalara yol açması olasılık dışı değil. Ortak Pazar'ın bunu engellemekte başarılı olmadığı, yeni yeni çelişkiler yarattığı görüldü. Bu cepheyi korumak ABD'nin sorunu. Bunun yolu, Amerikan mali sermayesinin öncülüğünden geçiyor. OECD ülkelerini kapsayan 25 milyar dolarlık "destekleme" fonu bu amacı güdüyor. Bu fonun mucidi bay Kissinger.

Kissinger "patent"li diğer "icat" da Ünlü Enerji Ajansı. Bu konuda çok yazıldı. Enerji Ajansı'nın işlevinin, Amerikan tekellerinin hegemonyası altında bir "enerji" cephesi oluşturmak olduğu biliniyor. İşin gerisinde yine bir dansıklı dövişün yatığı sırtıyor. "Enerji bunalımı" denen bumerang'ı dev petrol tekelleri fı

KISSINGER VE

KONUK YAYINLARI

PK.749 İSTANBUL

SOSYALİZM KİTAPLIĞI

FRANSIZ SOLUNUN

ORTAK

HÜKÜMET PROGRAMI

GEORGES MARCHAIS'IN ÖNSÖZÜYLE

YAKIN ÇAĞLAR TARİHİ

N.V. YELİSEYEVA

GERÇEKTE VE EYLEMDE

HUKUK'UN PAYI

MARKSİST LENİNİST BİR YAKLAŞIMLA

MONIQUE-ROLAND WEYL

ÇAĞIMIZDA

ULUSAL

KURTULUŞ SAVAŞLARI

VE ÜÇÜNCÜ DÜNYA

EJUKOV • A.İSKENDEROV

MARKSİST-LENİNİST AÇIDAN

MAO'NUN TEORİK

GÖRÜŞLERİNİN ELEŞTİRİSİ

KAPİTALİZMİN EN YÜKSEK AŞAMASI

EMPERYALİZM ÜZERİNE

TEMEL KURSLAR 1974

GERÇEKÇİ ROMANLAR

TESLİM OLMAYANLAR ÖLMEZ

NIKOLAI ÇUKOVSKY

SIKIYÖNETİM

FRANÇO SOLINAS

çev.ülkü tamer

ÇEKÇEK

LAO-ŞE

EDEBİYAT VE SANAT İNCELEMELERİ

SANATIN GEREKLİLİĞİ

ERNEST FISCHER

çev.cevat çapan

ŞİİR DİZİSİ

BİR SİYASİNİN ŞİİRLERİ

CAN YÜCEL

ÖNCÜ KİTABEVİ

- MARKSİZM-LENİNİZM'İN İDEOLOJİK VE POLİTİK DÜŞMANI : MAOİZM-Bilim İşçileri 20.-
  - KADIN ve MARKSİZM-Marks-Engels-Lenin-Stalin 20.-
  - TÜRKİYE'DE İLK SENDİKA "Sarıkışla'da 1932 İbrahim Topçuoğlu 10.-
  - ATEŞ-Henri Barbusse 30.-
  - AYDINLIK-Henri Barbusse 12, 50
  - BİRİNCİ ENTERNASYONAL-Jacques Ducloux 15.-
  - BABEL "Hayatı, eserleri ve Siyasi Savunması: Josette Lépine 10.-
  - İZDÜŞÜMÜ-Balaban 15.-
  - SOVYET ŞAİRLERİ ANTOLOJİSİ-67 Şair (Beraat etti) 15.-
  - SİYASİ DÜŞÜNCE HÜRRIYETİ ve 1961 TÜRK ANAYASASI Bulent Tanır 15.-
- ÇIKACAK KİTAPLARIMIZ
- TEKELLER-Jean-Pierre Delilez
  - İSYANCI "Komün Günluğu- Jules Vallés
  - KARL MARKS'IN BİYOGRAFİSİ -Bilim İşçileri
- ÖNCÜ KİTABEVİ-Babıali Cad. No: 8 Çağaloğlu-İstanbul

BİLİM YAYINLARI

ÇIKAN KİTAPLAR			
Yeni Devrim teorilerinin eleştirisi	15 TL.	Emperyalizmin Türkiye'ye girişi	20 TL.
Fanon ve Afrika'da sınıflar		Orhan Kurmuş	
Jack Woddis		Feodal toplumdun yirminci yüzyıla (Tukendi)	15 TL.
İki açından Türkiye işçi partisi davası	15 TL.	Leo Huberman	
Behice Baran		Hazırlanan Kitaplar	
Endüstrileşme sürecinin temel sorunları	30 TL.	Marksizm ve Maoizm	
Sovyet deneyimi 1925-1940		Derleyen: V. F. Feaktistov	
Yalçın Küçük			
Sendikal Üzerine	25 TL.	Şili devriminin öğretileri ve İTT belgeleri	
K. Max-F. Engels-V. İ. Lenin		Rene Castillo	
Kapitalizmin ekonomi politikası	25 TL.	Yeni devrim teorilerinin eleştirisi	
M. Ryndina-G. Chernikov		2. debray ve Latin Amerika'da devrim	
Diyalektik ve tarihi materyalizm	15 TL.	Jack Woddis	
A. Spirkin-O. Yakhot		Yeni devrim teorilerinin eleştirisi	
Bilimsel sosyalizm ve sosyal demokrasi	8 TL.	3. Marcuse ve Batı dünyası	
V. Vassine-S. Gribanov-I. Oundassynov		Jack Woddis	
Aydınlar ve sınıf mücadelesi	10 TL.	Marksist felsefe yazıları	
A. Casanova-CI. Prevost-J. Metzger		K. Marx-F. Engels-V. İ. Lenin	

PETROL DIPLOMASİSİ

lattı. Geri dönen oyuncak ilk darbesini Avrupa'nın kapita- list ekonomilerine indirdi. Üm madik taş baş yard. "Petrol", emperyalizmin yeni sömürgeci mekanizmasını da çatlattı. Gelişmekte olan ülkelerin, do ğal kaynakları üzerindeki e- gemenlik hakları için ortak bir mücadeleye girmelerini , kolaylaştırdı. Amerikan tekellerinin şimdiki hedefi, Avru - pa'nın emperyalist devletlerin zayıflığını onlara karşı kul lanmak. ABD'nin onlara sağ - layacağı desteğin bedeli bu. Kissinger de bu senaryonun baş oyuncusu olma çabasında.

EVDEKİ HESAP VE ÇARŞI

Enerji bunalımını petrol tekellerinin sabneye koyduğunu farketmeyen kalmadı. Şim- di de petrol fiyatlarının düş - mesinden en çok onlar endişe ediyor. ABD'nin petro-diplo- matları ham petrolün ithal fiyatı için bir "taban"konma-

sını Avrupa ülkelerine kabul ettirmeye çalışıyor. Amerika' nın sözünden çıkmayı becere- meyen Avrupa hükümetleri , yüksek petrol fiyatlarının so- rumluluğundan ABD'yi kur- tarmak için ne yalan kıvıra - caktıkları bilemez haldeler. Pa ris'teki son Enerji Konferansı hazırlık toplantısında yalancı- ların mumu yatışıya kadar da yanmadı. Toplantı dağıldı. Top- lantının dağılmasında özelli- le ABD'nin sabotajları etkili oldu. ABD , kendi isteklerini empoze edebilmek için vakit kazanma derdinde.

ABD'nin bu politikasını an- lamak için 1970-71'e dönmek yeterli. Değişik enerji kaynak- larının yaratılmasını teşvik i- çin petrol fiyatlarının artırıl- masını ilk akıl eden Nixon, Ford yönetimi sadece bunu ge- liştiriyor. İthal edilen petrol üzerine konan vergiler ABD üzerine ne kadar 30 milyar do- lar gelir sağlıyor. Bu paralar,

ülke içinde yeni enerji kaynak- larının geliştirilmesi için te- kellerin kullanımına sunuluyor. Avrupa'da da bu politika ge- çersiz değil. Fransa'da ülke - ticilerin petrole ödediği fiya- tın yüzde 38'i vergi.

Amerikan tekelleri son bu- nalım sırasında büyük birikim- ler gerçekleştirdi. Yeni ener- ji kaynaklarına yönelmesinin ilk nedeni bu. İkinci bir neden de, ABD ekonomisinin dış e- nerji kaynaklarına bağımlılığın azaltılması arzusu. ABD te- kellerinin ilk hedefi yeni tek- nolojilerin tekelini ele geçir- mek. ABD tekelleri ile Avrupa tekelleri arasındaki teknolojik uçurum küçümsenecek gibi değil. Avrupa ülkeleri, yeni nükleer santralleri Amerikan lisanslarıyla kurmayı şimdilik kabul etmiş durumda. Güneş- enerji ve jeotermik enerji - nin geliştirilmesine yöneltlen; fonlar ABD'de tüm OECD ülke- lerinde ayrılan fonları aşı - yor. ABD petrol tekelleri,

1975'de ülke içinde 26.2 mil- yar dolarlık araştırma harca- ması yapacaklar. Fakat her ya- tırım asgari ölçüde rantabl ol- malı. Bu da potansiyel kâr mar- jına bağlı. Bu marjı petrol fi- yatları belirliyor. Bu fiyatlar ne kadar yüksek olursa o ka- dar lıvı.

"İl mi, 7 mi?"

ABD'nin Avrupa'lı emper- yalistleri kendi hegemonyası altında hizaya getirmiş gi- bi. Fakat neyin "münasip" ol- duğu pazarlık konusu. Kissin- ger'in kafasındaki soru şim- di şu: "İl mi, 7 mi?" Taban fiya- tı il dolara yakın eaptırırsa , bu Kissinger'in başarı hanesi- ne yazılacak. Torbadan çık- cak rakam eğer 7 dolar olu- rsa partiyi kaybeden Kissinger

olacak. Bu da Kissinger'in kas- kacı. Bu kıskaç son günlerde daha da daralıyor. ABD tekel- lerine göre 7 dolar da çok dü- şük. Alt sınır olarak 10 dolar daha uygun. Tekellerin niyeti Kissinger'e "İktisat" öğretmek.

Fakat evdeki hesabın yal- nızca dışardaki "çarşı" ya uy- ması yetmiyor. İçerde de ka- labalık bir çarşı var. Yüksek taban fiyatı ABD içinde de en- lasyon körükleyecek. Fakat buna karşı çıkanlar yalnız üç- ret karşılığı çalışan kitleler değil. Uluslararası ticarette önemli pay sahibi olmayan ser- maye de petrol politikasına karşı. Petrolü girdi olarak kul- lanan sanayilerdeki tekeller de onun yanında. Bu güçler 'De- mokrat'ları Kissinger'e karşı sürüyor. Kongre-Hükümet çö- çüşmesinin bir yönü de bu. Yaş- lı bir aktör bu kadar yüklen- mek de fazla. Fakat yapacak bir şey yok. Üstelik bu rolde dublör kullanmak da olanaklız.

DÜNYA DENGESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sosyalist teoriyi, uygulanacak yöntemi bilmenin, toplumsal yapının nasıl oluştuğunu saptamanın, ana çelişkiyi bulmanın, yetenekli ve bilgili öncü kadronun bulunmasının, işçi sınıfının bilinçli ve örgütlü olmasının, doğru taktik kullanmanın da, bir ülkede sosyalizmin kurulmasına yetmediğini çağımızda yaşadığımız kimi olaylardan anlamaktayız.

Örneğin İspanya içsavaşı, demokratik güçlerin utkusıyla sonuçlanabilseydi, eski dünya dengesinin bozulup yeni bir dünya dengesinin kurulmasını gerektirecek büyük bir olaydı. Kurulu dünya dengesini bozabilecek bir olay olduğu içindir ki, İspanya içsavaşı yalnız İspanya'nın bir iç sorunu değildi. Büyüden birçok devletler açık-gizli, dolaylı-dolaysız yollarla, gönüllü birlikleriyle İspanya içsavaşına karışmış, katılmışlardı. Faşizmin İkinci Dünya Savaşı'na hazırlığı ve savaş denemesi olan İspanya içsavaşı demokratik güçler neden yenik düştü ve neden faşizm yengiyeye ulaştı? Bunların nedenlerini anlatan çok yazılar yayımlanmıştır. Bunlar, sonucu önceden belli ve hangi formülle çözümleneceği de bilinen bir matematik probleminde, yanlışın nerede yapıldığını sonradan bulmaya çalışmak gibidir. Bugün sonucu belli olan İspanya içsavaşı demokratik güçlerin kullandıkları yöntem de bilinmektedir. Yenilgi sonucunu doğuran nedenler olarak, yapılmış yanlışlar yorum biçiminde ortaya konulmuştur. Her ne olursa olsun, sonuçta, kimi devletler, küre'nin İspanya bölgesindeki bir değişimle dünya dengesinin bozulup yeni bir denge kurulmasını çıkartmaları için uygun bulmamışlardır. Ve onların dengeyi koruma isteği üstün gelmiştir.

Komşumuz Yunanistan halkının, emekçi ve köylüsünün İkinci Dünya Savaşı'nda yarattığı büyük destan sonucunda bile halk iktidarının neden kurulamamış olduğu üstünde düşünmenin bize yararı büyük olacaktır. İkinci Dünya Savaşı'nın daha başlangıcından beri (28 Ekim 1939) İtalyan faşistlerinin, sonraları Bulgar ve Alman faşistlerinin dalga saldırlarına yiğitçe karşı koyan ve o saldırıları püskürten, bu uğurda yüzbinlerce insan yokluktan ve savaşın kırılan Yunanistan'da Halk Kurtuluş Ordusu (ELAS) halkın büyük desteğiyle, bağımsız demokratik Yunan devletini kurmuşken, sonraları İngiliz ve Amerikan emperyalizminin desteğindeki iç faşistler karşısında, 1949'da, neden yenilmiştir? 7 milyon nüfuslu Yunanistan'ın 550 bin yiğit insanı, yani nüfusun yüzdesekizinin ölmesi karşılığında kurulan halk iktidarı sonra nasıl yıkılmıştır?

Sonucu ve kullanılacak formülü önceden belli bir matematik problemini yeni baştan çözümler gibi, yani iş işten geçtikten sonra, İspanya ve Yunanistan'da halk güçlerinin yenilgisinin nedenlerini anlatan, yapılan yanlışları yorumlamak pek çok yazı yazılmıştır. Bunları okurken, bu yazıları yazarlar, yenilgiye bilimsel gerekçeler bulanlar, sanki yüz kez ölüp dirilmişler, daha da pek çok kez ölebilirlermiş gibi, insan yaşamına uzak ve soğukturlar.

Türkiye'dengiden bir Türk Moskova'da Nazım Hikmet'le karşılaştıkonusmasında her ne yaparlarsa yapsınlar,hatta ödürselerdi bile Nazım Hikmet'in yine de Türkiye'den ayrılmaması gerektiğini söyleyince, Nazım bu adamın yüzüne bir süre baktı,

--Acaba siz şimdiye dek kaç kez öldünüz? diye sorar.

İspanya ve Yunanistan iç savaşlarında halk güçlerinin yenilgi -lerine neden olarak ideolojik, teorik,taktik,stratejik pek çok yanlış bulup gösterenler, bu ülkelerin halklarından en yiğit, en bilinçli yüz binlerce insanın kurulacak halk iktidarı uğruna can verdiklerini he saba katmalı ve kendileri gibi her insanın yalnız bir kez öldüğü -nü düşünmelidirler. Ayrıca İspanya, Yunanistan, Türkiye gibi ülkelerde bir emekçinin bilinçlenmesinin, bilinçli emekçi yetişmesinin ne denli zor olduğu da düşünülerek bu zor yetişen insanların yaşamları üstüne çömertçe hesap oyunlarından sakınılmalıdır.

Karşılaştırmalı edebiyat,karşılaştırmalı tarih gibi karşılaştırmalı bir savaş coğrafyası da düşünülerek,ikincidünya savaşı sonunda halk iktidarı kurulamayan Yunanistan'la, halk iktidarı kurulan öteki ülkelerin durumlarını da karşılaştırmak yararlı olur. Yunanistan'da bol bol yapıldığı sonradan anlaşılan yanlışların hiçbirisi öteki ülkelerde yapılmadığı için mi oralarda sosyalizm kurulabilmiştir?

Her iki ülkede de yenilginin baş nedeni o günkü dünya dengesi -

nin işlevinin doğru saptanmamış ve bu dünya dengesinin İspanya ve Yunan halklarından yana işleyemeyeceğinin görülmemiş olması -dır. Her iki ülke halklarının büyük tarihsel dramı,dünya dengesini kendilerinden yana bozup değiştirecek güçte olmamalarıydı.

Tarihin her anında var olan belli güçler dengesinin o günkü işlevini iyi kestirmek, lehte yada aleyhte işleyeceğini doğru hesaplamak gerekiyor.

İkinci Dünya Savaşından sonra Yugoslavya'nın Kominform' dan yani sosyalist ülkeler bağımlı birliğinden ayrılabilmesi o günkü dünya dengesinin bu ayrılışa uygun düşmesindedir. Bu ayrılış, daha sonraları yeni bir dünya dengesinde başka bir güç olarak ortaya çıkan üçüncü dünya ülkelerinin birleşmelerinin de nedeni olmuştur. Yugoslavya Kominform'dan ayrılabilirken, Kominform'un kaldırılmasından sonra bile 1956'daki Macaristan olaylarında, 1968'deki Çekoslovakya olayında o günkü dünya dengesi bu iki ülkedeki olaylar doğrultusunda işleyememiştir.

İspanya ve Yunanistan'daki halkların tarihsel dramı bilinmektedir. Ama başka bir ülke halkının tarihsel dramından dünya kamu oyu pek de haberi değildir. İran Azerbeycan'daki bir yıl iktidarda kaldıktan sonra yıkılan halk iktidarının ne olup bittiği, İspanya ve Yunanistan'daki denli olsun bilinmemektedir. Bir halk iktidarının kurulup bir yıl sürmesi kolay iş değildir,ve o halk iktidarı -nın yıkılması pek sessiz olmuştur.

Endonezya'daki kanlı solcu kıyımı üzerine Endonezya K. P.sinin yaptığı yanlışlar yazılmış ve bu kıyımın neden olduğu ortaya konulmuştur.

Şili'de tarihte ilk kez seçim yoluyla sosyalizm iktidara gelmiş, ama sosyalizmin bu utkusu kanla boğulup halk iktidarı yıkılmıştır. Şili'de sosyalizm denemesinin yenilgiyle sonuçlanması üzerine de, nasıl ve nerelerde ideolojik, teorik,taktik yanlışlar yapıldığı ortaya konulmuştur. Allende ve partisi bu yanlışları yapmamış olsaydıydı ya dengesi Şili'de sosyalizm uygulamasına elverişli olmadığı için sosyalist iktidar yine devrilecek, o zaman da daha başka yanlışlar bulunup ortaya konulacaktı. Oysa Şili sosyalizm denemesinin başarısızlığının başlıca nedeni, sosyalist her ülke için kuruluş ve başlangıçta bir zorun olan ekonomik bunalıma girilmiş olmasıydı. Şili, ekonomik bunalımdan kurtarılmadı. Oysa, Amerika Birleşik Devletleri açısından aynı koşullarda olan, üstelik iktidara gelişi seçimle de olmayan Küba'da sosyalist iktidar tutunup yürüyebildi. Birleşik Amerika'nın, jeopolitik bakımdan, Şili'nin sosyalist olmasına göz yumamayacağı ileri sürülenlere, Birleşik Amerika'nın Küba 'ya göz mü yumduğunu, Küba'nın jeopolitik öneminin daha mı az olduğunu sormak gerekir.

Bir ulusal kurtuluş savaşı ya da bir sosyalist iktidar eylemi için dünya dengesini doğru değerlendirmenin ne denli gerekli olduğunu, son olarak Barzani önderliğindeki Kürt hareketi bir kez daha ortaya koymuştur. Barzani önderliğindeki Irak'taki Kürt ulusal savaşı, dünya dengesinin o günkü durumuna göre, zaman zaman kürtlerin lehine ve aleyhine zikzaklar çizen bir çizelge göstermiştir. Sosyalist bir eğitimle yetişmiş olan Barzani komutasındaki Kürtler başlangıçta İran'da İran silahları karşısında Irak 'a çekilmişlerdi. Irak'da Kürt halkı kimi haklar da elde edebilmişti. Irak'ta sosyalist bir yönetim kurulduktan sonra Barzani kuvvetleri hem de İran'ın aracılığıyla Birleşik Amerika'nın yardım ve desteğini aldı. Bir zamanlar İran askerlerinin silahları karşısında Irak'a çekilen Barzani kuvvetleri, bu kez İran'da korumuyor ve İran'a sığınmıyordu. Amerika aracılığıyla İran'dan yardım ve destek görüyordu. Ama İran, Irak'la çatışmak olduğu sürece koruduğu eski düşmanı Barzani kuvvetlerini Irak'la bir pazarlık konusu yapıpda çikarım elde edince, Kürt ulusal gücü de yenik düşmüş oldu. Kürtlerin bu süredeki bu yenikliği de, dünya dengesini tam değerlendirmenin sonucudur.

Özellikle 1960'dan bu yana yurdumuzdaki sosyalist eylemlerin, dünya dengesini değerlendirme açısından eleştirilmesinin gelecekteki sosyalist eylemler için büyük yararları olacağı kanısındayım. Evet teoriyi bilmek, evet teorinin uygulanacağı ülkemizi bilmek buna göre stratejiyi saptamak... Dünya dengesini doğru değerlendirmedikçe, bu bilgiler de, bir sosyalist eylemin başarıya ulaşması için sosyalizme geçiş için yetmiyor.